

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2006 Årg. 70

INNEHÅLL

Redaktionellt. Egil Edvardsen	49
Om offer. Stefan Hedkvist	53
Psalm 51, exempel på revisionsförslag. Seth Erlandsson	62
Jesus och de gnostiska evangelierna. Seth Erlandsson	66
Inledning till Bibeln – del 18. Fångenskapsbrevet forts. John Vogt	78
<i>Utblick över samtiden</i>	86
<i>Litteratur:</i>	
Lee Strobels apologetik. Christian Strandh	92
<i>Gåvoredovisning</i>	95

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist.
Redaktionskommitté: Stefan Hedkvist, Alvar Svenson,
Egil Edvardsen och Øyvind Edvardsen.
Tidskriften utkommer under 2006 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2006 är 150 svenska kr (stud 90 kr).
Norska prenumeranter betalar norska kr 135 (stud 85 n kr).
Finska prenumeranter betalar 17 Euro (stud 12 Euro).
Postgiro Sverige 152335-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Sampa Bank Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:
Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo
E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:
Stefan Hedkvist, Trummagatan 6, 943 33 Öjebyn
E-mail: stefan.hedkvist@telia.com

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2006

Redaktionellt

Styrelsen för Stiftelsen Biblicum riktar ett stort tack till Alvar Svenson för den tid han verkat som redaktör för tidskriften Biblicum. Han blev den fjärde redaktören sedan tidskriftens start i slutet av 1930-talet. För man måste räkna starten så långt tillbaka. Teol dr David Hedegård gav regelbundet ut tidskriften "För Biblisk Tro" från 1937 fram till strax före sin död i oktober 1971. Under hela denna tid kämpade han mot den moderna ekumenismen och teologiska liberalismen. Namnet "För Biblisk Tro" speglade syftet med tidskriften. Innan han dog beslöt han och "Förbundet för Biblisk Tro" att donera tidskriften till Stiftelsen Biblicum och att Seth Erlandsson skulle vara dess redaktör och ansvarige utgivare. I enlighet med Hedegårds önskan ändrades också namnet på tidskriften från och med 1972 till "Biblicum – tidskrift för biblisk tro och forskning".

Under de kommande åren fortsatte tidskriften att föra Hedegårds kamp mot den moderna ekumenismen och som en direkt frukt av denna kamp bildades en fri luthersk bekännelsekyrka – LBK 1974. Många tänker med tacksamhet tillbaka på denna tid i tidskriftens historia. Tidskriften förmedlade inte bara biblisk kunskap utan även den andliga glädje och frimodighet som sanningen ger. Denna frimodighet är en motiverande kraft till lydnad för Guds ordningar.

Tidskriftens tredje redaktör blev teol dr Ingemar Furberg från och med 1987. Under den tid som följde koncentrerades Biblicums arbete på en bibeltrogen översättning av Bibeln. Läsarna kunde i tidskriften följa översättningsarbetet. Många artiklar relaterade till detta arbete publice-

rades också. Orsaken till denna koncentration på bibelöversättningsarbete var den statliga bibelkommissionens provöversättning NT-81 som kom ut några år tidigare. NT-81 var resultatet av den bibelforskningsmetod som tidskriften "För Biblisk Tro" kämpat mot sedan 1930-talet. Den var översatt av företrädare för historisk-kritisk metod som principiellt förkastade Skriftens inspiration. NT-81 blev granskad och vägd och befunnen för lätt. Det blev uppenbart att en nyöversättning måste komma till stånd. Projektet genomfördes i samarbete mellan Stiftelsen Biblicum och Stiftelsen Bibeltrogen Bibelöversättning och resultatet blev en skatt för trogna bibelläsare – Svenska Folkbibeln.

I sin nåd gav Gud Ingemar Furberg hälsa och kraft att leda översättningsarbetet av Nya testamentet så att det blev färdigställt. När hans krafter avtog blev pastor Alvar Svenson redaktör för tidskriften Biblicum 1997 och fortsatte detta arbete fram till årsskiftet 05/06. Tidskriften Biblicum har under denna period fortsatt att granska de andliga strömningarna i vår tid. Tidskriften har varit en röst som kämpat för biblisk tro, så som den varit alltsedan starten för snart 70 år sedan.

När Alvar Svenson avgick vid årsskiftet utsåg Biblicums styrelse under tecknad till ny redaktör. Innebär detta några förändringar för tidskriften? Nej, inte när det gäller tidskriftens syfte. Den ska också i fortsättningen vara ett verktyg i kampen för biblisk tro. Men det kommer att bli förändringar som jag hoppas att flertalet prenumeranter och understödjare kommer att välkomna. Här är ett par visioner som jag vill arbeta för både som styrelseledamot och redaktör.

1. En ny redaktionskommitté: I Biblicums stadgar sägs det att det löpande arbetet ska verkställas av ett utskott som styrelsen utser. Det är en organisatorisk potential som kan nyttjas bättre än vad som sker idag. Nu sammanfaller redaktionskommittén med Stiftelsen Biblicums styrelse. Det har fungerat bra men behöver inte vara den bästa lösningen. En styrelse är med automatik inte den bästa redaktionen. Jag tror att det går att samlas krafter i en redaktionskommitté med ännu bättre förmåga att forma en tidskrift som blir ett slagkraftigt vapen i kampen för biblisk tro.

2. En nätupplaga av tidskriften: Tidskriften har kommit ut som pappersupplaga i snart 70 år. Trots att information nu sprids på andra sätt än på 1930-talet finns det fortfarande ett värde i att kunna hålla tidskriften i händerna, spara den, eller ännu hellre räcka den vidare till andra.

Men det vore också värdefullt med en nätupplaga där materialet kan spridas i digital form. Min vision är att tidskriften också ska finnas tillgänglig på Internet. Alla prenumeranter ska få tillgång till tidskriften via användarnamn och lösenord. Innehållet i ”Frågor & svar” samt ”Utblick” är också väl ämnat att frekvent uppdateras i en nätupplaga av tidskriften.

Tidskriften *Biblicums* skara av prenumeranter minskar. Det är ett svårtolkat faktum. Det behöver inte innebära att det inte längre finns utrymme för en tidskrift som kämpar för biblisk tro. Liksom under David Hedegårds tid behövs det idag en röst som avslöjar den liberala teologin och kämpar mot den moderna ekumenismen. En sådan röst behövs även om den måste ljuda ensam. Kanske gäller det bara att samla de dugligaste krafterna, som kan sprida Bibelns budskap på ett sätt som är lätt att förstå, för att vända den negativa trenden med minskande antal prenumeranter. Mina visioner innebär inga löften men avslöjar min strävan. Jag betraktar mitt redaktörskap som tillfälligt och strävar efter att en ny redaktion ska formos som inte behöver sammanfalla med *Biblicums* styrelse. Syftet med dessa förändringar är att tidskriften ska rekonstrueras till att bli en röst som hörs vidare i svenskt kyrkoliv, spridd av fler understödjare och prenumeranter. Den ska också höras tydligare genom att framställa bibliska sanningar på ett sätt som är lätt att förstå. ”Om en trumpet ger en otydlig signal, vem gör sig då redo till strid”, frågar aposteln Paulus. Om vi inte i vårt språk talar begripliga ord, hur skall man då kunna förstå vad vi säger? Syftet med en ny redaktion är också att materialet ska bli lättillgängligt även för en generation läsare som kanske hellre sitter vid en dataskärm än håller en tidskrift i händerna.

Red.

Motsäger Gamla och Nya testamentet varandra?

av Seth Erlandsson

Enligt kristen tro är *hela* Bibeln, både Gamla och Nya testamentet, en samstämmig undervisning från Gud. Men hur kan det vara så när gamla och nya förbundet är så olika? Finns det inte verkliga motsägelser mellan Gamla och Nya testamentet? Jag ska i det följande försöka besvara frågan vad som är lika och olika i GT och NT, vad som är motsägelser eller bara skenbara motsägelser.

Studerar man Gamla testamentet isolerat från Nya testamentet, kan det se ut som om Gamla testamentet på flera punkter motsäger Nya testamentet. Gamla testamentets skrifter hör ju samman med det gamla förbundet, som klart skiljer sig från det nya förbundet. Vad skillnaderna består i ska jag strax återkomma till.

Gamla testamentet i Nya testamentets ljus

Enligt Jesus och Nya testamentet är det nya förbundet den rätta uppfyllelsen och fullbordan av det gamla förbundet. Man kan uttrycka det så här: *Nya testamentet ligger dolt i Gamla testamentet och Gamla testamentets rätta innebörd framträder klart först i och med den nytestamentliga uppfyllelsen.*

Paulus framhåller i sitt andra brev till församlingen i Korint att Gamla förbundets härlighet var temporär, medan nya förbundets härlighet är bestående och överväldigande (3:10-11). Utan den nytestamentliga uppfyllelsen av Gamla testamentets förebilder och frälsningslöften, dvs utan Kristus, kan man inte se och förstå vad Gamla testamentet verkligen lär. En slöja skymmer sikten. ”Än i dag finns samma slöja kvar när gamla förbundets skrifter föreläses, och den tas inte bort, *först i Kristus försvinner den*. Ja, än i dag ligger en slöja kvar över deras hjärtan när Mose föreläses. Men närhelst någon omvänder sig till Herren tas slöjan bort” (v 14-16). Hebreerbrevets författare uttrycker det så här: ”Lagen (dvs Moseböckerna) innehåller endast *en skugga av det goda* som kommer och inte *tingen i deras verkliga gestalt*” (Hebr 10:4). Paulus skriver: ”Låt ingen

döma er för vad ni äter och dricker eller i fråga om högtid eller nymånad eller sabbat. *Allt detta är bara en skugga av det som skulle komma, men verkligheten själv är Kristus*” (Kol 2:16-17).

Skillnaden mellan gamla och nya förbundet

Man kan inte förstå Bibeln, om man inte har klart för sig skillnaden mellan gamla och nya förbundet. Enligt Gamla testamentet är Israel Guds folk och det ska vara en helig nation, ett teokratiskt rike. Det är ett synligt, yttre rike, geografiskt bundet till Jerusalem, Sions berg och Kanaans land som de fått som gåva från Gud. ”Om ni nu hör min röst och håller mitt förbund, ska ni vara min dyrbara egendom framför alla andra folk, ty hela jorden är min. Ni ska för mig vara *ett rike av präster och ett heligt folk*” (2 Mos 19:5-6).

Så som detta rike skulle vara, *helt och hållet styrt av Gud, heligt och rättfärdigt*, är det enligt Nya testamentet *en skuggbild av Guds sanna rike*. Denna sanna verklighet är oförenlig med synd och jordisk förgänglighet. Den är himmelsk, andlig, osynlig. ”Guds rike kommer inte så att man kan se det med ögonen”, sa Jesus till fariseerna (Luk 17:20). ”Mitt rike är inte av den här världen”, sa Jesus till Pilatus (Joh 18:36). Utan Kristi tillräknade rättfärdighet kan ingen tillhöra detta rike och äga den syndfrihet som lycklig och evig gemenskap med Gud förutsätter. ”Ingen kommer till Fadern utom genom mig”, sa Jesus till Thomas (Joh 14:6). ”Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike”, sa Jesus till Nikodemus (Joh 3:5).

Nya testamentet betonar att i och med Kristi fullbordan av alla gamla förbundets synd-, skuld- och gemenskapsoffer en gång för alla är ”Kristus medlare för ett nytt förbund” (Hebr 9) och skiljemuren mellan judar och hedningar är nerriven. ”Nu har ni, som är i Kristus Jesus och som en gång var långt borta, kommit nära genom Kristi blod. Ty *han är vår frid*, han som gjorde de två till ett och rev ner skiljemuren” (Kol 2:13-15). ”Genom det större och fullkomligare tabernakel som inte är gjort med händer, det vill säga som inte tillhör den här skapelsen, gick han en gång för alla in i det allra heligaste, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning” (Hebr 9:11-12).

Under gamla förbundets tid var Guds folk bundet till att noga iaktta ”dagar och månader och särskilda tider och år” (Gal 4:10). Så är det

inte i det nya förbundet. ”Det första förbundet hade sina föreskrifter för gudstjänsten och sin jordiska helgedom” (Hebr 9:1). Så är det inte i det nya förbundet. ”Liksom när det gäller mat och dryck och olika slags reningar, så är det här fråga om *yttre föreskrifter fram till tiden för en bättre ordning*” (Hebr 9:10). Denna bättre ordning har nu kommit i och med Kristus och det nya förbundet. ”I kraft av Jesu blod kan vi nu frimodigt gå in i det allra heligaste på *den nya och levande väg som han har öppnat för oss genom förlåten, det vill säga sitt kött*” (Hebr 10:19-20). Detta kom till uttryck när Jesus på korset gav upp andan: ”Då brast förlåten i templet i två delar, uppifrån och ända ner” (Matt 27:51). Jesus själv är den levande vägen genom sin ställföreträdande soningsdöd. Thomas fick klart besked när han frågade Jesus om vägen: ”*Jag är vägen, sanningen och livet*” (Joh 14:6).

Exempel på tillämpning

Ren och oren mat

Som en skuggbild av den sanna renheten måste Guds folk under gamla förbundets tid iakttä en rad renhetslagar. De måste t ex skilja mellan rena och orena djur. Men i nya förbundets tid är skuggbildens tid förbi, verkligheten själv har kommit. Därför behöver Guds folk inte längre skilja mellan rena och orena djur. Det heter om Jesus: ”Därmed förklarade han all mat för ren” (Mark 7:19). Det var inte lätt för judar som var vana vid gamla förbundets renhetslagar att ta denna frihet till sig. När Petrus fick uppmaningen från Gud att slakta och äta djur som enligt gamla förbundet var orena, svarade han: ”Nej, nej, Herre! Jag har aldrig ätit något oheligt eller orent” (Apg 10:14). Tre gånger måste den himmelska rösten säga till Petrus: ”Vad Gud har förklarat för rent ska inte du anse vara orent” (v 15f).

Geografisk bundenhet

Under gamla förbundets tid var den rätta gudsdyrkan knuten till ett särskilt yttre tempel och en särskild geografisk plats. I nya förbundets tid är Kristus templet och de troende levande stenar i detta tempel (Joh 2:19-21; 1 Petr 2:4-5; 1 Kor 3:17). Där två eller tre samlas i hans namn, där är platsen för en rätt gudsdyrkan (Matt 18:20). Den samaritiska kvinnan undrade om Jesus menade att Jerusalem var den rätta platsen.

”Våra fäder har tillbett på detta berg (berget Gerizim), och ni (judar) säger att den plats där man ska tillbe finns i Jerusalem” (Joh 4:20). Jesus svarade: ”Tro mig, kvinna, den tid kommer, då det varken är på detta berg eller i Jerusalem som ni ska tillbe Fadern... *Den tid kommer, ja, den är redan här*, då sanna tillbedjare ska tillbe Fadern i ande och sanning” (v 21-23). Enligt Hebreerbrevet kapitel 12 behöver inte de troende resa till det geografiska Jerusalem för att komma till den plats som skuggbilden Jerusalem skulle vittna om, nämligen *den sanna fridsstaden, ”det himmelska Jerusalem”* (Jerusalem betyder ”fridsstaden”): ”Ni har inte kommit till ett berg som man kan ta på... Nej, ni har kommit till Sions berg, den levande Gudens stad, *det himmelska Jerusalem*, till en församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen... Då vi alltså fått *ett rike som inte kan skaka*, låt oss vara tacksamma och tjäna Gud efter hans vilja” (v 18-28).

Bestraffning och Guds dom

I och med att Israel under gamla förbundets tid var en yttre gudsstat, en teokratisk nation, skulle alla i detta rike underkasta sig Gud. De som gjorde uppror mot Gud kunde inte längre tillhöra nationen. De måste ställas utanför folket, utanför landet, utanför riket, vilket blev liktydigt med att landsförvisas eller straffas med döden. I nya förbundets tid sammanfaller inte Guds folk med en viss yttre nation. Guds folk är de som tar emot Messias, Jesus Kristus, som sin Frälsare, de som genom Guds nåd har förts till tro på Kristus och tillber Fadern i hans namn. De troende kommer från olika folkslag och är utspridda i världen bland olika folk. De är en andlig gemenskap under en och samme Herre, och detta gudsfolk, det sanna Israel, sammanfaller inte med något yttre rike. Om man avvisar Herren och hans ord och inte längre kan eller vill dela gemenskapen med Guds folk, kan man ändå fortsätta att leva i sitt land och tillhöra sin nation. *I gamla förbundets teokrati däremot sammanföll andlig uteslutning eller bestraffning med världslig bestraffning, eftersom gudsfolket också var en yttre nation, en del av världen.*

I nya förbundet får inte andligt och världsligt medborgarskap blandas ihop. Kyrka och stat, det andliga och det världsliga skiljs åt. ”Ge kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud”, svarade Jesus dem som försökte snärja honom (Matt 22:21). Därför heter det i Nya

testamentet om ”åkern” som är världen (Matt 13:38) och inte identisk med Guds församling: ”Låt båda (dvs både ogräs och vete) växa tillsammans fram till skörden” (dvs domedagen) (Matt 13:30). Troende liksom otroende lever i världen, men de troende är inte av världen (Joh 17:14). Gamla förbundets hårda bestraffningar redan före domedagen vittnar om hur allvarligt det är att avfalla från Gud och trotsa hans vilja. Man hamnar utanför gudsgemenskapen och drar över sig Guds dom i stället för Guds välsignelse. Synd skiljer människor från Gud.

Israel

I gamla förbundet skulle alla Israels barn utgöra Guds folk och vara *Guds specielle tjänare* som troget låter Guds ords ljus lysa för alla folk. ”Jag ska bo mitt ibland Israels barn och vara deras Gud” (2 Mos 29:45). ”Ni ska vara heliga inför mig, ty jag, HERREN, är helig, och *jag har avskilt er från andra folk för att ni ska tillhöra mig*” (3 Mos 20:26). Inget orent får finnas där Israels Helige bor. Därför sa HERREN till Mose: ”Befall Israels barn att de för bort ur lägret var och en som är spetälsk eller har flytning och var och en som blivit oren genom en död kropp... För bort dem, *så att de inte orenar det läger där jag bor mitt ibland dem*” (4 Mos 5:1-3). Guds boende mitt ibland gamla förbundets gudsfolk är förklaringen till GTs detaljerade gudstjänstordningar, reningsregler och stränga straffbestämmelser. Som skuggbilder för nya förbundet vittnar detta om att Gud är helig och att de troende som hans barn bara kan ha gemenskap med honom om de är rena. ”Så renas enligt lagen nästan allt med blod, och utan att blod utgjuts ges ingen förlåtelse” (Hebr 9:22). Därför är det ställföreträdande soningsoffret och Kristi tillräknade renhet så omistlig. Människorna kan inte bestå inför Gud i sina egna, fläckiga kläder. De kan bara komma till Fadern genom Kristus (Joh 14:6), iklädda Kristus (Gal 3:27), övertäckta av Kristi rättfärdighet. ”Så finns nu ingen fördömmelse för dem som är i Kristus Jesus”, skriver Paulus (Rom 8:1).

Enligt gamla förbundets skrifter svek Israel sin uppgift som Guds specielle tjänare. Profeten Jeremia säger: ”Hur är det? Ni stjal, mördar och begår äktenskapsbrott. Ni svär falskt och tänder rökelse åt Baal och följer andra gudar som ni inte känner” (Jer 7:9). Profeten Jesaja säger: ”Ve dig, du syndiga släkte, du skuldbelastade folk, ni ogärningsmäns avkomma, ni vanartiga barn som har övergivit HERREN, föraktat Israels Helige

och vikit bort ifrån honom” (Jes 1:4). ”Vem är så blind som min tjänare och så döv som min budbärare som jag sänder” (Jes 42:19).

P g a Israels avfall skriver Paulus under hänvisning till Gamla testamentet: ”Israel är inte alla som kommer från Israel, inte heller är alla Abrahams efterkommande hans barn... *Guds barn är inte de som är barn genom naturlig härkomst*, men löftets barn räknas som hans efterkommande” (Rom 9:6-8). ”Så säger Gud genom Hosea: ’Det folk som inte var mitt ska jag kalla mitt folk’... Men om Israel utropar Jesaja: ’*Om än Israels barn vore talrika som havets sand, ska bara en rest bli frälst*’” (Rom 9:25-27). Det sanna Israel är endast de som håller sig till HERREN och hans ord. Då skiljemuren mellan judar och andra folkslag har rivits ner i och med det nya förbundet och Kristi fullbordade frälsningsverk, ska människor från andra folkslag förena sig med den troende resten från Israel efter köttet och bilda med dem *ett enda gudsfolk, det sanna Israel*. Därför skriver Paulus: ”För min del vill jag aldrig berömma mig av något annat än vår Herre Jesu Kristi kors, genom vilket världen är korsfäst för mig och jag för världen. *Det har ingen betydelse om man är omskuren eller oomskuren*. Det som verkligen betyder något är en ny skapelse. Frid och barmhärtighet över dem som följer denna regel, ja, över *Guds Israel*” (Gal 6:14-16). ”*Det är vi som är de omskurna, vi som tjänar genom Guds Ande och berömmar oss av Kristus Jesus och inte förlitar oss på yttre ting*, fast också jag kunde förlita mig på yttre ting. Ja, om någon menar att han kan förlita sig på yttre ting, så kan jag det ännu mer, jag som blev omskuren på åttonde dagen och som är av Israels folk och Benjamins stam, en hebré född av hebreer, jag som i fråga om lagen var en farisé, i fråga om iver en förföljare av församlingen, i fråga om rättfärdighet, den som vinnas genom lagen, en oklanderlig man” (Fil 3:3-6). Petrus skriver: ”Ni är ett utvalt släkte, ett konungsligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk, för att förkunna hans härliga gärningar, han som har kallat er från mörkret till sitt underbara ljus. *Ni som förut inte var ett folk är nu Guds folk*” (1 Petr 2:9f).

Frälsningen och Gamla testamentets profetior

Vägen till gemenskap med Gud är densamma i GT och NT. Människan kan inte rädda sig själv. Hon måste bli räddad av Gud, som räddar, försonar, förlåter och upptänder tro utan att människan har förtjänat det.

Det är ett trotsigt och syndigt folk som Gud räddar från trälldomen i Egypten. Och det är till ett räddat folk som Gud säger: Vänd nu inte mig ryggen och spring inte efter andra gudar, utan håll er troget till mig. ”Jag är HERREN, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset. Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig” (2 Mos 20:2-3). Som ett uttryck för tacksamhet över Guds oförtjänta frälsning ska hans folk tjäna och ära honom och lyda hans bud.

Alla synd- och skuldoffer i den gammaltestamentliga gudstjänsten vittnar om att folkets enda räddning är att dess synd och skuld ställföreträdande sonas. Lammet måste vara ett felfritt årgammalt lamm av mankön, en perfekt skuggbild för ”Guds lamm, som borttager världens synd”, Guds syndfrie son, Jesus Kristus. I GT profeterar Jesaja om Messias ställföreträdande gottgörelse för alla våra synder, så detaljerat att profetian ser ut som en ögonvittnesskildring från Golgata. ”Lik ett lamm som förs bort till att slaktas, lik ett får som är tyst inför dem som klipper det, så öppnade han inte sin mun” (Jes 53:7). ”Han blev genomborrad för våra överträdelsers skull, slagen för våra missgärningars skull. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade. Vi gick alla vilse som får, var och en gick sin egen väg, men all vår skuld lade HERREN på honom” (53:5-6).

Hesekiel profeterar: ”Så säger Herren, HERREN: Jag ska själv söka upp mina får och ta mig an dem. Liksom en herde tar sig an sin hjord när han är bland sina får, som varit skingrade, så ska också jag ta mig an mina får och rädda dem från alla de orter dit de skingrades en mulen och mörk dag. Jag ska föra dem ut från folken och samla ihop dem från länderna och låta dem komma till sitt eget land och föra dem i bet på Israels berg, vid bäckarna och där man i övrigt kan bo i landet... Jag ska låta en herde uppstå, gemensam för dem alla, och han ska föra dem i bet, nämligen min tjänare David. Han ska föra dem i bet och vara deras herde” (Hes 34:11-13, 23). Denna profetia om den gode herden, som på en gång är HERREN själv och Herrens tjänare David, får sin uppfyllelse i Jesus Kristus. ”Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv för fåren” (Joh 10:11).

Domen

Gud ska också, både enligt GT och NT, döma människorna genom

denne herde. ”Jag ska döma mellan får och får, mellan baggar och bockar” (Hes 34:17). ”När Människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då ska han sätta sig på sin härlighets tron. Och alla folk ska samlas inför honom, och han ska skilja dem från varandra som en herde skiljer fåren från getterna” (Matt 25:31-32).

Eftersom Nya testamentet inte är något annat än Guds uppfyllelse av sina frälsningslöften om en kommande Messias och hans frälsningsverk, uppfattas ibland Gud som mera kärleksfull i NT än i GT. Men det är samme gode och kärleksfulle Gud både i GT och NT, och i NT står det faktiskt ännu mer och tydligare om Guds vrede och möjligheten av att gå evigt förlorad än i GT. NT innehåller ju verkligheten själv, inte bara skuggbilder av den. ”Den som inte lyder Sonen ska inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom”, säger Jesus (Joh 3:36). Den eviga fördömsen, som är en skrämmande verklighet, beror inte på att vissa är syndare (”alla har syndat”, Rom 3:23) utan på att syndare förkastar den enda frälsning som finns, den som Gud i sin stora kärlek erbjuder alla syndare gratis. ”Den som tror på honom (Jesus Kristus, Guds enfödde Son) blir inte dömd, men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn” (Joh 3:18).

Gamla testamentets rika bildspråk

När GT profeterar om dom och frälsning, död och liv, Guds folks fiender och vänner etc, anknyter profeterna i sitt bildspråk till Israels situation under gamla förbundets tid. Eftersom försoning, frälsning och liv i gamla förbundet var knutet till offerttjänsten och templet med dess präster och leviter, beskriver profeterna frälsningen genom Messias som *en fullkomlig offer- och tempeltjänst*. Eftersom död och lidande ofta var förbundet med torka, missväxt, ockupation, fångenskap och landsförvisning, skildras liv och välsignelse genom Guds frälsning som *fruktgivande regn, blomstrande öknar, rika skördar, befrielse från ockupation och fångenskap och återförening med nära och kära i Guds utlovade land*. Eftersom i synnerhet Babel och Edom bekämpade och förbannade Israels Helige under gamla förbundets tid, tjänar de som prototyper för *hatet och fiendskapen mot Gud och det sanna gudsfolket* under nya förbundets tid.

För att åskådliggöra att Guds rike och friden med Gud inte är underkastade den nuvarande skapelsens villkor med dess förgänglighet, skild-

rar GTs profeter hur frälsningen innebär medborgarskap i ett nytt och annorlunda rike, där Sions berg skiljer sig från alla andra berg och där HERREN, inte solen, ska vara deras ljus och "friden utan slut" (Jes 9:7). "Solen ska inte mer vara ditt ljus om dagen, månen ska inte mer lysa dig med sitt sken. *HERREN ska vara ditt eviga ljus, din Gud ska vara din härlighet*" (Jes 60:19). "Det berg där HERRENS hus är ska stå fast grundat och vara högst bland bergen, upphöjt över höjderna" (Jes 2:2). "HERREN Sebaot ska på detta berg göra *en festmåltid för alla folk*, en festmåltid med utsökta rätter och gamla viner, ja, med bästa vin, väl klarat" (Jes 25:6).

GTs profetior om Messias och hans frälsningsverk anknyter till de jordiska förhållandena i det dåtida Israel med dess berg och dalar, svårframkomliga stigar, ruiner, ödemark, vilddjur, stridslarm, fångenskap, död, torrtider, hungersnöd mm. "De ska varken hungra eller törsta, ökenheten och solen ska inte skada dem, ty *deras förbarmare ska leda dem och föra dem till vattenkällor*. Jag ska göra alla mina berg till jämna vägar" (Jes 49:10f). "Skaror av kameler ska övertäcka dig, unga kameler från Midjan och Efa" (Jes 60:6). "Jag ska sluta ett fridsförbund med dem. *Jag ska göra slut på vilddjuren i landet, så att man tryggt kan bo mitt i öknen och sova i skogarna.*" "När jag har renat er från alla era missgärningar, då ska jag låta städerna på nytt bli bebodda, och *då ska ruinerna på nytt byggas upp...* Då ska man säga: Det landet som var så ödelagt har nu blivit *som Edens lustgård*" (Hes 36:25, 33, 35). "Vargar ska bo tillsammans med lamm... *Ingen ska göra något ont eller förstöra något på hela mitt heliga berg*" (Jes 11:6ff). "Ni förtorkade ben, hör HERRENS ord: Så säger Herren, HERREN till dessa ben: Se, jag ska låta ande komma in i er, så att ni får liv. Jag ska fästa senor vid er och låta kött växa ut på er och övertäcka er med hud och ge er ande, så att ni får liv... Jag ska öppna era gravar och låta er, mitt folk, komma upp ur era gravar och låta er komma till Israels land" (37:5-6,12). "*Han ska för alltid göra döden om intet*. Herren HERREN ska torka bort tårarna från alla ansikten" (Jes 25:8).

På grund av folkets synd splittrades Israels tolv stammar under gamla förbundets tid i två kungariket. Messias (Kristus), som Hesekiel kallar David, är kung och herde för ett enigt folk i ett enda rike. "Jag ska göra dem till ett enda folk i landet, på Israels berg. En och samma kung ska de alla ha... Min tjänare David ska vara kung över dem, och de ska alla

ha en och samma herde. De ska leva efter mina föreskrifter och hålla mina stadgar och följa dem... *David ska för evigt vara deras furste*. Jag ska sluta *ett fridsförbund* med dem. Det ska vara *ett evigt förbund* med dem. Jag ska bereda plats för dem och föröka dem och låta min helgedom stå ibland dem för evigt. Min boning ska vara hos dem, och jag ska vara deras Gud, och de ska vara mitt folk” (Hes 37:22ff).

Jesaja jämställer Messias ankomst med att Gud kommer: ”Se, er Gud kommer med hämnd, vedergällning kommer från Gud. *Han kommer självt och frälsar er*. Då ska de blindas ögon öppnas och de dövas öron upplåtas. Den lame ska hoppa som en hjort, den stummes tunga ska jubla. *Ty vatten ska bryta fram i öknen, strömmar på hedmarken*” (Jes 35:4-6). När Johannes döparens lärjungar kom till Jesus och frågade: ”Är du den som skulle komma, eller ska vi vänta på någon annan?”, hänvisade Jesus bl a till denna profetia: ”Gå och berätta för Johannes vad ni hör och ser: *Blinda får sin syn, lama går, spetälska blir rena, döva hör, döda uppstår och för fattiga predikas glädjens budskap*” (Matt 11:3-5). När Jesus botade blindas, lama, spetälska, döva och lät döda uppstå, då uppfylldes således också Jesajas profetia om att ”vatten ska bryta fram i öknen, strömmar på hedmarken”. Att komma till Kristus och få del av hans liv är som när en ökenvandrare kommer till vattenkällor. Ja, ”deras förbarmare ska leda dem och föra dem till vattenkällor” (Jes 49:10). ”Ingen kan komma till mig, *om inte Fadern som har sänt mig drar honom*”, sa Jesus (Joh 6:44).

Inte bara GT använder ett djärvt bildspråk. Detsamma gäller NT, inte minst Uppenbarelseboken. ”Lammet som står mitt för tronen ska vara deras herde och leda dem till livets vattenkällor” (Upp 7:17). Kristus är på en gång både lamm och herde. ”Kom, jag ska visa dig bruden, Lammets hustru. Och han förde mig i anden upp på ett stort och högt berg och visade mig *den heliga staden Jerusalem, som kom ner från himlen, från Gud*, och som ägde Guds härlighet.” Guds stad, det sanna Jerusalem, är skapad av Gud och är Lammets brud. ”Något tempel såg jag inte i staden, ty *Herren Gud, den Allsmäktige, och Lammet är dess tempel*. Staden behöver inte ljus från sol eller måne, ty *Guds härlighet lyser upp den, och dess ljus är Lammet*” (Upp 21:9-11, 22-23). Guds sanna folk är på en gång en stad (det sanna Jerusalem) och en brud (Lammets brud), och Jesus Kristus, Lammet, är både stadens tempel och dess ljus och brudgum.

Guds rike eller Guds stad, det sanna Jerusalem, är alltså något helt

annat än ett jordiskt, förgängligt rike. Jesaja profeterar om det sanna Jerusalem för det jordiska Jerusalem och för alla människor i denna förgängliga värld: ”Du arma, som har blivit så hemsökt av stormar utan att få någon tröst, med blyglans ska jag nu mura dina stenar och ge dig grundvalar av safirer. Jag ska göra dina tinnar av rubiner, dina portar av karbunklar och hela din ringmur av ädla stenar. Dina barn ska alla bli HERRENS lärjungar, och deras frid ska vara stor. I rättfärdighet ska du bli befäst. Förtryck ska vara fjärran från dig, du har ingenting att frukta” (Jes 54:11-14).

Guds sanna stad eller rike, som är en verklighet redan nu men som inte kan ses med våra ögon före den yttersta dagen, fick Johannes se i en syn när han satt som fånge på ön Patmos: ”Jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner från himlen, från Gud, redo som en brud som är smyckad för sin brudgum. Och jag hörde en stark röst från tronen säga: ’Se, nu står Guds tabernakel bland människorna, och han ska bo hos dem och de ska vara hans folk, och Gud själv ska vara hos dem. Och han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga. Ty det som förr var är borta” (Upp 21:2-4). Också Daniel fick i en syn se Människosonen och hans rike: ”*Hans välde är ett evigt välde som inte ska ta slut, och hans rike ska inte förstöras*” (Dan 7:14). T o m den mäktige babyloniske kungen Nebukadnessar tvingades till slut erkänna: ”Stora är hans tecken, mäktiga hans under. Hans rike är ett evigt rike, hans välde varar från släkte till släkte” (Dan 3:33). Den romerske landshövdingen Pontius Pilatus fick lyssna till denna sanning, när Jesus sa till honom: ”Mitt rike är inte av den här världen. Om mitt rike vore av den här världen, hade mina tjänare kämpat för att jag inte skulle bli överlämnad åt judarna. Men nu är mitt rike inte av den här världen... ’Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst.’ Pilatus sa till honom: ’Vad är sanning?’” (Joh 18:36ff).

Fångenskapsbrev

av John Vogt

Medan Paulus satt i fängelse i Rom skrev han fyra brev som blivit bevarade åt oss som en del av den heliga Skrift. De kallas fångenskapsbrev.

Historisk bakgrund till fångenskapsbrev

Paulus skulle få den resa till Rom som han önskat och skrivit om i sitt brev till romarna, men det blev under omständigheter som var helt annorlunda än han hade föreställt sig (Apg 21-28). När han avslutat vistelsen i Grekland på sin tredje missionsresa påbörjade han hemresan, ivrigt återvända med offergåvorna till de behövande heliga i Jerusalem. Han gjorde ett kort uppehåll i Miletus för ett känslofullt avskedsmöte med de äldste i församlingen i Efesus. Trots varningarna för faror var han fast besluten att återvända till Israel. Paulus sa till de äldste: *Bunden i Anden beger jag mig upp till Jerusalem utan att veta vad som kommer att möta mig där. Jag vet bara att den helige Ande i stad efter stad vittnar att bojar och lidanden väntar mig. Men jag anser inte att mitt liv har något värde för mig själv. Jag vill endast fullborda mitt lopp och den uppgift som jag har fått av Herren Jesus: att vittna om Guds nåderika evangelium* (Apg 22:20-24).

När Paulus och hans sällskap kom till Jerusalem blev de varmt mottagna av bröderna där. Inom mindre än en vecka uppstod dock problem. En judisk folkmassa grep Paulus, släpade iväg honom från templet och försökte döda honom när romerska soldater grep in. Paulus blev arresterad. På grund av sitt romerska medborgarskap erbjöds han skydd och fördes till Cesarea för att ställas inför rätta inför landshövdingen Felix. Paulus tillbringade två år i fängsligt förvar i Cesarea tills Felix kallades tillbaka till Rom år 59 eller 60. När Paulus blev utfrågad av den nye

landshövdingen Festus använde han sina medborgerliga rättigheter och vädjade till kejsaren i Rom.

Apostlagärningarna ger åtskilliga detaljer om den händelserika resan till Rom. Den ofta förekommande användningen av ”vi” visar att Apostlagärningarna återger en redogörelse av ett ögonvittne som reste med Paulus. Paulus kom till Rom år 61 och tillbringade två år i husarrest. Under den tiden kunde han fritt predika, undervisa och ta emot gäster. Apostlagärningarna beskriver hans första fångenskap så här: *I två hela år bodde Paulus i den bostad som han hade hyrt, och han tog emot alla som kom till honom. Han predikade Guds rike och undervisade med stor frimodighet om Herren Jesus Kristus utan att bli hindrad* (Apg 28:30-31). Under dessa två år skrev Paulus fångenskapsbrevet.

KOLOSSERBREVET

”Kolosserbrevets budskap förstärker i oss den dyrbara sanningen, att vare sig vi är lärda i denna världens visdom eller ej kan vi kristna vila i förvisningen att vi i Kristus har absolut allt vi behöver för både tid och evighet. I honom är vi fullkomliga.”¹

Historisk bakgrund

Kolosse låg ungefär 175 km öster om Efesus. Flera hundra år före Paulus tid var Kolosse en ledande stad i Mindre Asien (nuvarande Turkiet) och den största staden i detta område. Den låg vid den stora öst-västliga handelsvägen som gick från Efesus till floden Euftrat. Men under århundradet närmast före Kristi födelse hade Kolosse halkat ner till en medelmåttig marknadsort som i makt och betydelse överträffades av de närbelägna städerna Laodicea och Hierapolis. Kolosse är för övrigt den minsta stad som Paulus har skickat brev till.

Författarskap

Från Paulus, genom Guds vilja Jesu Kristi apostel, och från vår broder Timoteus.

¹ *The People's Bible Commentary, Phil., Col., Philemon*, Harlyn Kuschel, NPH, Milwaukee, 1986, s 109.

Att Kolosserbrevet är ett äkta Paulusbrev är vanligen oomtvistat. I urkyrkan menade alla som skrev om ämnet att Paulus är författaren. På artonhundratalet var det dock några som tyckte att den irrlära som vederläggs i kapitel två var gnosticism från andra århundradet, och då kunde brevet inte vara skrivet av Paulus. Som svar på det kan vi konstatera att gnosticismen börjat redan under apostlarnas tid, något som vi kommer att se när vi studerar Johannesbrevet.

Mottagare

Till de heliga i Kolosse, de troende bröderna i Kristus.

Församlingen i Kolosse finns inte omnämnd i Apostlagärningarna och den grundades inte av Paulus. Paulus säger faktiskt att medlemmarna i församlingen *inte har träffat mig personligen* (2:1). Det är bara när det gäller kolosserna och romarna Paulus skriver till församlingar som han inte själv har grundat.

Under Paulus treåriga tjänst i Efesus blev Epafra från Kolosse omvänd. Han i sin tur förde med sig evangeliet till sin hemstad. *Det har ni fått lära er av Epafra*, skriver Paulus (1:7). Församlingen grundades förmodligen medan Paulus var i Efesus eftersom Apostlagärningarna rapporterar att *alla som bodde i Asien, judar och greker, fick höra Herrens ord* (Apg 9:10).

Församlingen bestod huvudsakligen av hedningar (1:21,27; 3:7). Paulus påminner dem: *Ni som var döda genom era överträdelser och er oomskurna natur, också er har han gjort levande med Kristus* (2:13).

Paulus avsåg att detta brev också skulle användas utanför församlingen i Kolosse. I slutet skriver han: *När mitt brev har blivit uppläst hos er, se då till att det också blir uppläst i församlingen i Laodicea* (4:16).

Var och när brevet skrevs

Brevet skrevs medan Paulus var i fängelse (*jag är fånge* – 4:3; *Aristarkus, min medfånge* – 4:10). Även Epafra, som kommit från Kolosse för att besöka Paulus, hamnade i fängelse ett tag (Filemon 23). En del menar att Paulus kan ha skrivit det här brevet medan han var i fängelse i Cesarea, men det verkar osannolikt. Det är utan tvivel ett av de brev Paulus skrev medan han var i Rom under första fångenskapen. Skälet till den slutsatsen blir tydligare när vi ser den samlade informationen från de andra

fångenskapsbrevet. Brevet kan dateras till år 61 eller 62 e Kr, samma som Efesierbrevet och Filemon.

Orsaken till detta brev

Epafras kom till Rom med rapport om förhållandena i Kolosse (1:3-8). Rapporten innehöll goda nyheter: *Vi har hört om er tro i Jesus Kristus och om den kärlek ni har till alla de heliga.* Evangeliet bar frukt bland dem. Paulus skriver för att uppmuntra dem *när ni bär frukt i alla slags goda gärningar och växer till i kunskapen om Gud. Hans härlighets makt ska då styrka er . . . Med glädje ska ni då tacka Fadern* (1:10-12).

Men där fanns också dåliga nyheter. Det verkar som om Epafras verkliga skäl till att besöka Rom var att få vägledning och hjälp av Paulus. Församlingen hade blivit föremål för attacker av ”villoläran från Kolosse” som hotade dess fortsatta existens som en kristen församling. Paulus skrev för att vederlägga denna villolära genom en positiv presentation av sanningen snarare än genom att punkt för punkt angripa misstagen. Villoläran innebar i huvudsak att Kristus och evangeliet inte var nog utan att det behövdes något mer. Paulus visar därför att det är alldeles tillräckligt med Jesus.

Framträdande kännetecken

För att vederlägga villoläran prisar Paulus Kristus som Guds sanna avbild (1:15), förstfödd före allt skapat (1:15), Skaparen (1:16), den som håller samman allt (1:17), kyrkans huvud (1:18), den förste som uppstod (1:18), helt och hållet Gud i en mänsklig kropp (1:19; 2:9) och Återlösaren (1:20-22). Sålunda är Kristus fullkomlig och överlägsen allt annat i denna värld, och i Kristus är vi fullkomliga (2:10).

Specialfrågor

Vilken var då kolossernas villolära? Paulus beskriver aldrig tydligt den falska undervisning han vänder sig emot i detta brev. Men man kan sluta sig till vad det är av de frågor Paulus ställer och det han betonar i sitt brev. Villoläran var en synkretistisk blandning av judiska och hedniska inslag med kristen sanning.

Bland de judiska inslagen var att man måste iaktta omskärelse, dietföreskrifter, högtider osv. Paulus svarar: *Låt därför ingen döma er för vad*

ni äter och dricker eller ifråga om högtid eller nymånad eller sabbat. Allt detta är bara en skuggbild av det som skulle komma, men verkligheten själv är Kristus (2:16-17).

Hedniska inslag visar på en primitiv gnosticism. Frälsning kommer av ”kunskap” och inte genom tro. Denna kunskap är endast öppen för de få utvalda som är invigda i sådana hemligheter. Man hävdade att dessa kunde förstå gudomliga mysterier som var helt okända och inte tillgängliga för vanliga kristna. Paulus bemöter detta genom att betona kraften i det uppenbarade ordet: *Dess tjänare har jag blivit i kraft av det uppdrag Gud har gett mig för er räkning, att överallt predika Guds ord, den hemlighet som genom tider och släktled varit dold men nu har uppenbarats för hans heliga. För dem ville Gud göra känt vilken rikedom på härlighet hedningarna har i denna hemlighet – Kristus i er, härlighetens hopp (1:25-27).* Paulus visar att hans syfte är att de ska *nå fram till hela rikedomen i en fast övertygelse, som ger rätt insikt i Guds hemlighet, Kristus. I honom är vishetens och kunskapens alla skatter gömda (2:2-3).*

Ett annat hedniskt inslag i kolossernas villolära kom från den grekiska filosofin. Det var läran att materian är ond och endast anden är god. Den läran hade långtgående verkningar. Den ifrågasatte Bibelns lära om skapelsen eftersom Gud då inte kunde ha skapat den materiella världen. Den påverkade läran att Jesus var sann människa, för Guds Son kunde inte ha blivit en sann (och därför ond) människa. Läran hade konsekvenser för hur man levde. Eftersom kroppen är ond måste man antingen ha stränga uppföranderegler för att tillintetgöra dess önskingar (asketism) eller raka motsatsen, en total likgiltighet för kroppen och dess begär (libertinism). För att bekämpa den filosofiska idén att materian och köttet är onda anstränger sig Paulus att visa att i Kristus bodde Gud till fullo i en verklig människa. Han skriver t ex: *. . också er har han nu försonat med sig, när han i sin jordiska kropp led döden (1:22) och i honom bor hela Guds fullhet i kroppslig gestalt (2:9).*

Ängladyrkan omnämns också (2:18). Det kan härröra från idén att Gud inte kunde ha skapat denna onda värld, utan han gjorde änglarna och *de* skapade världen. Följaktligen är det änglarna och inte Gud som styr världen.

Paulus sammanfattar sitt budskap mot kolossernas villolära: *Se till att ingen rövar bort er med sin tomma och bedrägliga filosofi, byggd på mänsk-*

liga traditioner och stadgar och inte på Kristus (2:8).

Lägg märke till 1:24: *Det som fattas av Kristuslidanden uppfyller jag i mitt liv för hans kropp, som är församlingen.* Paulus säger inte att något fattades i Kristi försoning eller betalning för våra synder. Det fullbordades när Kristus på korset ropade *Det är fullbordat.* Men evangeliets budskap har ännu inte nått ut i hela världen. Alla utvalda har ännu inte samlats i den heliga kristna kyrkan. För att fullborda spridandet av ordet och hopsamlandet av de utvalda utstår Paulus gärna lidande.

Det utförliga avsnittet om förhållandet slav/herre (3:18-4:1) kan förklaras av att Onesimus, den förrymde slaven som Paulus sände tillbaka till hans herre, skulle resa tillsammans med Tykikus och Epafras till Kolosse. Hans herre Filemon var medlem i denna församling.

Det tycks finnas ett klart samband mellan Kolosserbrevet och Efesierbrevet. De är mycket lika språkligt och ämnesmässigt. Kommentatorer har sett så mycket som tre femtedelar av Kolosserbrevet återspeglas i Efesierbrevet med mer detaljer i Efesierbrevet. Likheten förklaras lätt av att de skrevs vid nästan samma tid. Det framgår faktiskt att Tykikus medförde båda breven, med all sannolikhet på samma resa (Kol 4:7; Ef 6:21).

Innehåll

Tema: Endast Kristus (*Kristus är allt* – 3:11)

Disposition:

Inledning – 1:1-14

Lärodela:

1. Endast Kristus är den högste Herren – 1:15-23
2. Endast Kristus förkunnas genom evangeliet – 1:24-2:5
3. Endast Kristus befriar från människostadgar – 2:6-23

Praktisk del:

1. Endast Kristus ger kraft till ett helgat liv – 3:1-17
2. Endast Kristus helgar relationer – 3:18-4:1
3. Endast Kristus visar vägen till bön och vishet – 4:2-6

Avslutning – 4:7-18

Nyckelavsnitt: 1:15-20; 3:12-17

Kanonfrågan

Homologoumenon. Detta brev tillerkänns Paulus av Ireneus (ca 180), Klemens av Alexandria (ca 215) och Origines (ca 250). Det finns med bland de tidigaste kanoniska böckerna.

EFESIERBREVET

”Ingenstans har Paulus mästerliga penna gett en bättre presentation av att evangeliet och den frälsning det ger inte på något sätt är beroende av mänsklig medverkan utan helt och hållet och under alla omständigheter är en nådegåva från Gud . . . När Paulus här bemödar sig om att förmedla Guds mest outgrundliga tankar med hjälp av det ofullkomliga mänskliga språket får hans språk en hänförelse som knappast har sin motsvarighet i någon av hans andra skrifter.”²

Historisk bakgrund

Paulus besökte Efesus för första gången när han skyndade från Korint till Jerusalem vid slutet av sin andra missionsresa (Apg 18:19-21). Han återvände på sin tredje missionsresa och stannade i denna stora stad i den hedniska världen i tre år. Under denna långa vistelse skrev han till korintierna: *En dörr står öppen för mig till ett stort och omfattande arbete. Jag har också många motståndare* (1 Kor 16:9). Andan och illviljan hos hans motståndare illustreras bra av det upplopp som silversmeden Demetrius satte igång (Apg 19:23-41). Efesus blev centrum för kyrkan i Mindre Asien, och evangeliet spreds därifrån till ett antal närbelägna städer (Laodicea, Kolosse).

Den ömsesidiga kärlek som fanns mellan Paulus och församlingen i Efesus gjorde att aposteln kallade de äldste att möta honom vid Miletus under hans sista resa till Jerusalem. Han kunde inte åka förbi utan att

² *The Book of Books*, John Schaller, NPH, Milwaukee, 1990, s 226.

mana de män som fortsatte hans arbete i den stora staden att ägna den mest samvetsgranna omsorg åt sitt uppdrag (Apg 20:17-38).

Författarskap

Författaren identifierar sig själv som *Paulus, genom Guds vilja Kristi Jesu apostel* (1:1) och *Paulus som är Kristi Jesu fånge för er skull, ni hedningar* (3:1). Han antyder upprepade gånger att han för närvarande utstår vedermöda i fängelse för evangeliets skull: *jag lider för er skull* (3:13), *en fånge i Herren* (4:1), *ett sändebud i bojar* (6:20).

Det finns de som har tagit frånvaron av de vanliga personliga hälsningarna som ett av flera skäl till tvivel på Paulus författarskap. Men frånvaron av personliga hälsningar är lätt att förklara om vi ser brevet som ett rundbrev som förutom för församlingen i Efesus var avsett för andra närbelägna församlingar.

Mottagare

Brevet berättar självt: *till de heliga som bor i Efesus och som tror på Jesus Kristus*.

Vissa forskare har ifrågasatt att Efesus var den verkliga bestämmelseorten. De pekar på frånvaron av personliga hälsningar i slutet. Om brevet var avsett att sändas till Efesus skulle Paulus säkert ha haft många att hälsa till efter tre års arbete där, menar de. Men det finns inga personliga hälsningar i Paulus två brev till tessalonikerna heller, och där hade Paulus arbetat intensivt. Å andra sidan hade inte Paulus besökt församlingen i Rom innan han skrev till den, och ändå skickar han hälsningar till mer än två dussin namngivna personer. Så att ta med eller utesluta hälsningar verkar inte vara några särskilt övertygande argument. Dessutom ser Paulus ut att besvara frågan åt oss när han säger: *kommer Tykikus, vår käre broder och trogne tjänare i Herren, att underrätta er om allt. Jag sänder honom till er just för att ni ska få veta hur det är med oss och för att han ska uppmuntra era hjärtan* (6:21-22). I stället för att skriva något som kunde bli en lång lista med personliga hälsningar sänder Paulus Tykikus att föra fram hans hälsningar muntligt.

Vissa noterar att Paulus verkar antyda att han inte var personligen bekant med församlingen: *Sedan jag hört om er tro i Herren Jesus* (1:15) och *Ni har ju hört om det uppdrag som Gud i sin nåd gav mig med tanke*

på er (3:2). Först kan det tyckas märkligt att skriva så till en församling där han hade verkat i nästan 3 år. Men kom ihåg att församlingen hade vuxit, så utan tvivel fanns där många som Paulus inte kände personligen. Om brevet dessutom var avsett som ett rundbrev att dela med sig av till församlingarna i områden som låg runt Efesus var det säkert många människor och församlingar som Paulus inte hade besökt personligen.

Det förekom tydligen redan i urkyrkan ifrågasättande av vem brevet riktade sig till. I några manuskript fattas *i Efesus* i den inledande versen. De två mest betydande grekiska manuskripten som inte har *i Efesus* är "Aleph" som kallas Sinaiticus, och "B", känt som Vaticanus. Båda dateras till 300-talet. En balanserad bedömning av alla handskrifterna ger vid handen att orden "*i Efesus*" måste anses höra till den ursprungliga texten.

Det verkar vara säkrast att säga att detta brev ursprungligen sändes till församlingen i Efesus. Men det som är allra viktigast är att olika uppfattningar om vilka mottagarna av brevet var inte på något sätt påverkar brevet värde eller pålitlighet. Det tillhör Guds inspirerade ord som ytterst var avsett för hela den nytestamentliga kyrkan.

Efesus var den viktigaste staden i västra Mindre Asien (nuvarande Turkiet) och rangordnades tillsammans med Rom, Korint, Antiokia och Alexandria bland de största städerna i kejsarriket. Den hade en hamn som öppnade sig mot floden Kaystros, som i sin tur rann ut i Egeiska havet fem km bort. Eftersom många större handelsvägar korsades där var Efesus ett handelscentrum. Det kunde skryta med ett hednatempel tillägnat den romerska gudinnan Diana (på grekiska Artemis). Detta tempel var ett av världens sju underverk i den antika världen. Stadens mynt visade en avbildning av templet.

Till följd av Paulus missionsarbete i Efesus i tre års tid, vilket var den längsta tid han stannat i någon stad, fanns där en blomstrande församling. Ledaren för Paulus fiender i staden, Demetrius, ger ett kraftigt vittnesbörd om hur Gud hade välsignat Paulus arbete när han framför anklagelsen: *den där Paulus har vilselett en massa människor, inte bara i Efesus utan i nästa hela Asien* (Apg 19:26).

Var och när brevet skrevs

Paulus befinner sig i fångelse när han skriver detta brev. Vittnesbörden pekar på att det är hans första fångenskap i Rom, i synnerhet som vi

ser att brevet har en tydlig anknytning till Kolosserbrevet, Filemon och Filipperbrevet. En alternativ, mindre trolig förklaring är att Paulus fångenskapsbrev skrevs under hans tidigare fångenskap i Cesarea. Undersök särskilt Filipperbrevet för övertygande skäl till att betrakta Rom som platsen där breven skrevs.

Det är viktigt att påpeka att platsen för författandet inte på något sätt förändrar detta brevets värde.

Paulus tvååriga fångenskap i Rom dateras till år 61-63 med ett års felmarginal. Det var under de åren brevet skrevs.

Orsaken till detta brev

Paulus behövde skriva till Kolosse på grund av villoläran där och till Filemon på grund av att han sände tillbaka Onesimus. Det bestämdes att Tykikus skulle ta med sig breven till Kolosse. Den naturliga vägen för Tykikus och Onesimus skulle ta dem förbi hamnstaden Efesus. Paulus såg det som en naturlig möjlighet att skicka med ett brev också till sina älskade i Efesus. Eftersom brevet inte nämner några särskilda problem eller misstag i läran i församlingen kan vi anta att Paulus skrev för att uppmuntra och styrka församlingen i tron. Det är dessutom rimligt att Paulus tänkte att om dotterförsamlingen angripits av villolära behövde moderkyrkan styrkas för att inte smittas av samma virus.

Framträdande kännetecken

Lutheraner använder uttrycken *genom nåden allena, genom tron allena* för att uttrycka evangeliet. Men det finns de som ser tron som den troendes verk. Paulus strävar i sitt brev efter att rätta till detta felaktiga intryck. Han konstaterar klart och tydligt: *Ty av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det, inte på grund av gärningar, för att ingen ska berömma sig* (2:8-9). Tron är Guds gåva genom den helige Andes verk i nådemedlen, evangeliet i ord och sakrament. För att Guds nåd ska värderas till fullo behandlar Paulus en sanning som är mycket viktig men svår att förstå, nämligen Guds utkorelse av troende från evighet (1:3-23). Vår frälsning är helt och hållet Guds verk, som vi fått *av honom som utför allt efter sin vilja och sitt beslut* (1:11). Skriftens lära om utkorelsen är en mycket trösterik undervisning (som hör till evangeliet, inte till lagen). Vår tro beror inte på vår svaga vilja eller rena tillfälligheter

utan på Guds vilja. . . . *liksom han innan världens grund blev lagd har utvalt oss i honom för att vi skulle vara heliga och fläckfria inför honom (1:4). Och efter att ha kallat oss till tro har vi tagit emot den helige Ande som ett sigill. Anden är en handpenning på vårt arv (1:13-14).*³

Brevet ger praktiska råd för ett gudfruktigt liv som är riktiga klenoder:

Var ivriga att bevara Andens enhet genom fridens band – 4:3; i kärlek hålla fast vid sanningen – 4:15;

Ni har iklätt er den nya människan, som är skapad till likhet med Gud, i sann rättfärdighet och helighet – 4:24; Grips ni av vrede, så synda inte. Låt inte solen gå ner över er vrede och ge inte djävulen något tillfälle – 4:26.

Låt inget oanständigt tal komma över era läppar, tala bara det som är gott och blir till välsignelse där sådan behövs, så att det blir till glädje för dem som hör på – 4:29 och

. . . att ni talar till varandra med psalmer, hymner och andliga sånger, och sjunger och spelar för Herren i era hjärtan. Tacka alltid vår Gud och Fader för allt i vår Herre Jesu Kristi namn – 5:19-20.

Specialfrågor

Likheten mellan Kolosserbrevet och Efesierbrevet har tidigare omnämnts. Eftersom 55 verser är identiska är det högst troligt att Paulus skrev det ena omedelbart efter det andra. Efesierbrevet tycks vara en utvidgning av tankar som presenteras mer kortfattat i Kolosserbrevet (även om ordningen lika gärna kunde vara den motsatta med Kolosserbrevet som ett sammandrag av Efesierbrevet). Noteras bör dock att de båda breven har tonvikt på lite olika saker. Kolosserbrevet betonar Kristus som det helt tillräckliga huvudet för kroppen, församlingen. Efesierbrevet å andra sidan sätter strålkastarljuset på församlingen som Kristi kropp och betonar vad Gud har gjort för dem som tror på honom.

Underordna er varandra i Kristi fruktan. När Paulus inleder sin förteckning över plikter (5:21-6:9) påpekar han att endast den kristne, rörd av den helige Ande, kan göra det han kommer att beskriva. Endast den kristne har rätt motivation. Vi vill troget genomföra den uppgift vi tilldelats i livet eftersom vi har aktning för Kristus som vår motiverande kraft.

³ Se diskussionen om utkorelsen under ”specialfrågor” i Romarbrevet tidigare i denna artikelserie.

Nyckelordet för den kristne i alla livets uppgifter är *underordna*, ett svårt ord att acceptera för många. En del av problemet är att de ord vi har att översätta alla har en lite negativ bibetydelse. Det grekiska ordet betyder ”att ordna människor enligt ett visst mönster”. Det innebär inte underlägsenhet eller mindre värde. Gud har fastställt speciella mönster för välbefinnande hos dem han skapat – mannen tjänar som huvud för sin familj, föräldrar tillrättavisar sina barn, regeringen styr över ett land. Herrens allmänna anvisningar till oss är att vi gärna ska följa dessa mönster och kärleksfullt offra oss för andras välbefinnande.

Efesierbrevet 6 ger oss ett bra exempel på hur skrift tolkar skrift. I Johannes uppenbarelse har vi en något märklig beskrivning av Jesus. Bland annat sägs det att *ur hans mun gick ett tveeggat, skarpt svärd* (1:16). Alla frågetecken om vad det betyder försvinner om man tittar på Efesierbrevet 6. Där sägs det: *Tag emot . . . Andens svärd som är Guds ord* (17). Vilket är Jesu vapen för att besegra sina fiender och ”erövra” själar till sitt rike? Det är Guds mäktiga ord som kommer ut ur Jesu mun och som den helige Ande använder för att skapa tro.

Innehåll

Tema: Guds folk av nåd

Disposition:

Inledning – 1:1-2

Lärodel:

1. Guds nådiga plan, uttänkt av den treenige Guden från evighet – 1:3-23
2. Guds nådiga plan, utförd i tiden – 2
3. Guds nådiga plan, förkunnad för hedningarna – 3

Praktisk del:

1. Nåd leder till enighet mellan troende – 4:1-16
2. Nåd leder till ett rent leverne – 4:17-5:20
3. Nåd leder till att ikläda sig ansvar – 5:21-6:9
4. Nåd leder till mod att kämpa mot det onda - 6:10-20

Avslutning – 6:21-24

Nyckelavsnitt: 1:3-14; 2:8-10,19-22; 4:11-16; 5:21-33; 6:10-18

Kanonfrågan

Homologoumenon. Det citeras av de apostoliska fäderna Klemens av Rom och Polykarpus och av apologeten Justinus Martyren och finns med i den tidigaste kanon.

Professor John C Jeske

Profetian genom årtusendena

Profetian...

- från Adam till Mose
- under den teokratiska tiden
- från babyloniska fångenskapen till profetians uppfyllelse
- i Nya Testamentet

Hur skall det profetiska budskapet tolkas?

**Pris 50 kr. Beställ denna viktiga skrift från
Tidskriften Biblicum, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo.
Postgiro 15 23 35-6. E-mail: biblicum@bredband.net**

Vad uppenbarar Uppenbarelsboken?

av Seth Erlandsson

Denna artikel bygger i stor utsträckning på Wayne Muellers bibelkommentar till Uppenbarelsboken (*Revelation, The People's Bible*, Northwestern Publishing House, Milwaukee, Wisconsin 1996, 229 sid.). En annan bok att rekommendera är *Revelation* av Siegbert W. Becker (samma förlag 1985, 371 sid.).

Låt mig inleda med några korta påpekanden om Uppenbarelsbokens syfte och karaktär:

1. Uppenbarelsboken vill ge den lidande kyrkan, dvs de kristna här i världen, en ny försäkran om Jesu slutliga seger.

2. Uppenbarelsboken använder i stor utsträckning ett rikt bildspråk för att uppenbara vilken framtid Guds folk har.

3. Uppenbarelsbokens bildspråk ingår i sju syner. Jesus låter aposteln Johannes se dessa syner för att undervisa om den nytestamentliga tiden, världens slut, domedagen och evigheten.

4. Uttrycksformerna i Uppenbarelsboken liknar det djärva bildspråk som används av Hesekiel, Daniel, Sakarja och andra profeter i GT.

Tolkningsprinciper vid studiet av Uppenbarelsboken

1. Hela Bibeln är Guds ord. Därför är alla dess delar i överensstämmelse med varandra. Vi kan alltså utgå ifrån att Uppenbarelsboken inte vill komma med läror som är främmande för resten av Bibeln.

2. Eftersom Bibeln är Guds ord tar vi vad den säger ordagrant. Ibland talar Gud till oss rakt på sak utan målande omskrivningar, ibland använder han bilder och symboler. *Att låta Gud tala för sig själv innebär att låta Bibeln avgöra när den talar till oss rakt på sak utan omskrivningar och när den använder symboler och bildspråk.* Många feltolkningar av Uppenbarelsboken beror på att man bryter mot denna regel. Vi måste därför noggrant ge akt på de inledningar som föregår varje syn och vars

tolkning vi undrar över. Dessa inledande ord talar om för oss när Johannes talar rakt på sak och när han beskriver de syner som Anden har låtit honom se. Vi kommer att fördunkla Uppenbarelsebokens budskap om vi uppfattar Johannes bokstavligt menade ord som bildliga eller tillskriver hans bildspråk en bokstavlig innebörd.

3. Vi närmar oss Uppenbarelsebokens bildspråk på samma sätt som vi närmar oss symbolspråk i andra delar av Bibeln. Johannes syner liknar stora, färgstarka målningar. Liksom Jesu liknelser har varje bild ett centrum som vill förmedla en bestämd lärdom. Enskilda detaljer bidrar till den övergripande skönheten i en syn men får inte dra vår uppmärksamhet bort från huvudbudskapet. Precis som när vi studerar en av Jesu liknelser försöker vi finna huvudpoängen i Johannes syner utan att tvinga fram en speciell innebörd i varje detalj.

4. Bibeln förser oss med sin egen förklaring av Uppenbarelsebokens livfulla bilder och metaforer. Bibelns klara ställen hjälper oss att förstå dem som är mindre klara för oss. Johannes förklarar många av sina bildliga uttryckssätt precis som Jesus ofta gjorde med sina liknelser. När Johannes inte omedelbart förklarar sina symboler, förklarar han dem längre fram i sin bok. Några bilder som inte förklaras i Uppenbarelseboken blir klara när vi jämför dem med liknande bilder i andra delar av Bibeln. Innebörden i några av Johannes bilder förblir dolda för oss. När vi inte förstår allt bildspråk i Uppenbarelseboken, får vi inte tvinga fram en betydelse som Bibeln inte ger stöd för.

5. Om vi låter Gud tala för sig själv, kommer hans ord att visa oss hur vi ska koppla samman den ena synen med den andra. Det sätt som Jesus talar till oss på i Uppenbarelseboken hindrar oss från att läsa de sju synerna som kapitel i en novell. Johannes skriver ofta ”efter detta” eller ”sedan”. Då menar han vanligtvis den tid som gått sedan han fick föregående syn. Bara synernas eget innehåll kan säga oss om det har förflutit någon tid från det som Johannes ser i en syn till vad han ser i nästa. Vi lägger märke till att flera syner avbildar samma tid i historien, bara från skilda synvinklar.

6. Uppenbarelseboken beskriver sluttiden före Jesu återkomst, dvs den tid som vi lever i nu. Johannes sju syner rör sig fram och tillbaka över den pågående striden mellan Kristus och Satan. Guds armé inkluderar Jesus, de heliga änglarna, de troende som redan avlidit och evangeliets

trogna vittnen som ännu lever. Djävulens styrkor inkluderar Satan, hans onda änglar, de icke-troende, falska profeter och världsliga regeringar. Fastän alla synerna beskriver samma strid, avbildar de olika stridande och stridsarenor. De på varandra följande synerna visar att striden växer i intensitet. Den sista synen når sitt klimax med Satans slutliga nederlag och Jesu eviga seger.

Innebörden i Uppenbarelsebokens taluppgifter

Taluppgifter är en del av Jesu bildspråk i Uppenbarelseboken. Även om inte varje tal i denna bok är symboliskt, använder Jesus ofta siffror, inte för att ange ett faktiskt antal utan för att de representerar vissa andliga sanningar. För att lära sig talens innebörd bör man först se hur Jesus använder dem och sedan hur resten av Bibeln tillämpar dem. Vi får inte läsa in i symboliska tal något som motsäger vad Bibeln bokstavligt säger. Men när taluppgifter har en symbolisk innebörd som aktualiserar och betonar bibliska sanningar, berikar en rätt tolkning av taluppgifterna vår förståelse av synerna i sin helhet. Här följer en förteckning över tal som har en symbolisk betydelse i Uppenbarelseboken:

Talet 3 är Guds tal.

Talet 4 står för den skapade världen, jorden och alla människor.

Talet 6 står för ondskan, bedrägeri och ting som är ofullkomliga eller ofullständiga. Vilddjurets tal är 666 (13:18).

Talet 7 är summan av Guds tal (3) och människans tal (4). Det står för Guds nådiga handlande med världen, Guds nådesförbund. Exempel: De 7 andarna framför Guds tron (1:4, 4:5, 5:6), de 7 ljusstakarna, stjärnorna och församlingarna (kap 1-3), Uppenbarelsebokens 7 syner, bokrullen med de 7 inseglen (5:1). Hälften av talet 7 eller detta tal mitt itu är $3\frac{1}{2}$: 42 månader är $3\frac{1}{2}$ år (11:2), 1260 dagar är $3\frac{1}{2}$ år (11:3, 12:6), $3\frac{1}{2}$ dagar är en halv vecka (11:9,11).

Talet 10 är talet för fullständigheten av en mängd som är bestämd och begränsad av Gud. Exempel: "10 dagar" av lidande för medlemmarna av församlingen i Smyrna (2:10); 10 tusen x 10 tusen (5:11); 10 x 10 x 10 är tusen (20:2-7). Hälften av 10 är 5 (9:5,10).

Talet 12 är Guds tal (3) gånger människans tal (4), sålunda resultatet av Guds nådiga handlande bland människor, dvs Guds sanna folk eller kyrka: 24 äldste (12+12) representerar denna kyrka (4:4, 19:4), Israels 12

stammar (7:4-8, 21:12), de 144 000 utvalda (7:4, 14:1,3) = 12 x 12 x 10 x 10 x 10; 12 apostlar (21:14). Lägg också märke till det återkommande 12-talet i måtten för den heliga staden (21:12-21) och att livets träd mitt i Guds stad bär frukt 12 gånger per år, en gång per månad (22:2).

Uppenbarelsebokens disposition

Boken har en inledning (1:1-11) och en avslutning (22:6-21). Däremellan kommer de *sju synerna*, uppenbarade av Jesus Kristus för Johannes för att han skulle skriva ner dem i en bokrulle:

- Den första synen och de sju breven (1:12-3:22).
- Den andra synen och bokrullen med de sju inseglen (4:1-7:17).
- Den tredje synen: de sju basunerna (8:1-11:19).
- Den fjärde synen (12:1-15:8) som i sin tur innehåller *sju syner*: draken och barnet (12:1-18), vilddjuret från havet (13:1-10), vilddjuret från jorden (13:11-18), de 144 000 tillsammans med Lammet (14:1-5), de tre änglarna (14:6-13), skörden (14:14-20), de sju änglarna med de sista sju plågorna (15:1-8).
- Den femte synen: de sista sju plågorna - Guds sju vredesskålar (16:1-21).
- Den sjätte synen: Kristus och Antikrist (17:1-19:21).
- Den sjunde synen: den slutliga segern (20:1-22:5).

Tolkningen av de tusen åren mm i kapitel 20

Den sjätte synen slutar med domedagen och Jesu slutliga seger över fienderna. Den sjunde och sista synen (20:1-22:5) tar oss tillbaka till början av den nytestamentliga tiden. Johannes såg ”en ängel komma ner från himlen med nyckeln till avgrunden” (20:1). Detta identifierar ängeln som Jesus. Jesus hade ju redan sagt till Johannes: ”Jag har nycklarna till döden och helvetet” (1:18). Den stora kedjan i Jesu hand symboliserar hans makt att koppla och binda Satan.

Jesus ”band honom för tusen år” (20:2). Dessa ”tusen år” har miss-handlats mer än något annat uttryck i Bibeln. Hur kan vi vara säkra på att dessa ”tusen år” inte ska förstås bokstavligt utan bildligt som en metafor? För det första: varje fras i vers 1-2 innehåller bildspråk och Johannes befinner sig mitt i en syn. Han avbildar Jesus som en ängel och

introducerar Satan som en drake. Han talar om helvetet som en djup grop ("avgrunden"), och fastän en avgrund inte har något lock ser Johannes Jesus med en nyckel och att han stänger till och förseglar avgrunden. *Satan är en ond ande som inte kan bindas med fysiska kedjor.* Ändå ser Johannes hur Jesus binder Satan med en stor kedja. Att uppfatta de tusen åren i slutet av vers 2 bokstavligt gör våld på det framställningssätt som Jesus här använder sig av genom Johannes.

För det andra: Om det råder någon tvekan om vad ett bibelavsnitt betyder, låter en troende Bibeln vara sin egen tolk. *Är man osäker på betydelsen av de tusen åren i detta avsnitt som är fullt av bilder och metaforer, måste vi gå till Jesu bokstavliga beskrivningar av de yttersta dagarna i evangelierna.* Vår Herres tydliga ord där talar emot ett tillstånd av kristen dominans och universell fred i tusen år i bokstavlig mening. I evangelierna går Jesus emot föreställningen att det skulle bli fred på jorden och att de troende skulle utgöra en politisk styrelse. Han förutsade motsatsen i mycket bokstavliga termer: de yttersta dagarna ska karakteriseras av "stridslarm och rykten om krig... Folk ska resa sig mot folk och rike mot rike" (Matt 24:6,7). De kristna ska inte regera världen, tvärtom kommer man att "utlämna er till att misshandlas och dödas" (Matt 24:9). I motsats till massomvändelser sa Jesus att "många falska profeter ska träda fram och bedra många" och "kärleken kommer att svalna hos de flesta" (Matt 24:11,12).

Resten av Bibeln utesluter också ett bokstavligt tusenårigt fridsrike på jorden. Paulus skriver: "Om tider och stunder, bröder, behöver vi inte skriva till er. Ni vet själva mycket väl att Herrens dag kommer som en tjuv om natten. När folk säger: 'Fred och trygghet', då drabbas de av undergång lika plötsligt som smärtan kommer över en kvinna som ska föda, och de slipper inte undan" (1 Tess 5:1-3).

Vad menas då med de tusen åren i 20:2? Eftersom de börjar med att Jesus binder Satan (v 2) och slutar med att Satan släpps lös för en kort tid (v 3), symboliserar de tusen åren den nytestamentliga tiden. Den nytestamentliga tiden började med Kristi ankomst. Johannes skriver: "Guds Son uppenbarades för att han skulle göra slut på djävulens gärningar" (1 Joh 3:8). "Denna världens furste är nu dömd", säger Jesus (Joh 16:11). Genom sin död och uppståndelse har Jesus "avväpnat världena och makterna", skriver Paulus (Kol 2:15). Bindandet av Satan – begränsningen

av hans förmåga att skada Guds folk – utmärker början av de tusen åren, början av den nytestamentliga tiden.

”Tusen” var namnet på det största talet i grekisk vokabulär. Det representerade en tidslängd vars slut man inte kunde fastställa. I 20:3 symboliserar ”tusen” den nytestamentliga tiden av obestämd längd då Satan hålls bunden.

Vid världens begynnelse begränsade Gud de onda änglarnas aktivitet när han drev ut dem från himlen. Judas skriver: ”Dem håller han i förvar i mörker med eviga bojor till den stora dagens dom” (Jud 6). Berättelsen om Job visar hur Gud redan i gamla förbundet satte en gräns för Satans makt.

Förseglandet av avgrunden i 20:3 är Jesu verk. Det vittnar om den inskränkning av Satans makt och aktivitet som Jesu seger på Golgata innebar. Jesus uppfyllde profetian i 1 Mos 3:15 om att krossa den gamle ormens huvud. Men varken Satans bindande vid världens begynnelse eller hans bindande under den nytestamentliga tiden begränsar fullständigt djävulens aktivitet. Det framgår klart av Bibelns många varningar om Satans slughet. Kedjan och den djupa gropen tjänar som ett koppel som håller tillbaka Satan när han attackerar Guds församling.

Nära slutet av den nytestamentliga tiden ska Satan släppas lös för en kort tid (20:3). Denna relativt korta tid avser en period med stor nöd för de troende. Under dessa sista dagar ska ”många falska profeter träda fram och bedra många” och ”kärleken svalna hos de flesta” (Matt 24:11,12). Jesus sa: ”Om inte den tiden förkortades, skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull kommer den tiden att förkortas” (Matt 24:22).

I 20:4-6 dras Johannes blick till troner i himlen ”och de som satt på dem”, nämligen de heliga och martyrerna. Med dessa avses troende som ”inte hade tillbett vilddjuret och dess bild och inte tagit emot dess märke på pannan eller handen” (v 4). I en tidigare syn identifierade Johannes dem som tillbad vilddjuret som de icke-troende, ”alla som inte har sitt namn skrivet i livets bok som tillhör Lammet” (13:8). De som har vilddjurets märke på pannan eller handen är de som samarbetat med världsliga makter mot Lammet (13:11-18).

I 20:4 skriver Johannes: ”Och jag såg troner, och de som satt på dem fick rätt att döma.” De som sitter på dessa domarsäten representerar dem

som dött i tron under den nytestamentliga tiden. Johannes första läsare hade utan tvekan sett och hört om kristna trossyskon som hade förföljts och dödat för sin tros skull. De ”hade halshuggits därför att de hade vittnat om Jesus och förkunnat Guds ord” (v 4).

Johannes skriver att han såg ”*deras själar* som hade halshuggits” (20:4). Han såg själarna av avlidna troende, eftersom deras kroppar inte skulle uppväckas till liv och i förhärsligad form återförenas med deras själar förrän på den yttersta dagen.

Slutet av vers 4 översätter många översättningar så här: ”De fick liv igen och var kungar med Kristus i tusen år” (så står det i Bibel 2000). Men Johannes skriver inte ”de fick liv igen” utan bara ”de levde och regerade med Kristus i tusen år”. *De troendes själar behöver inte få liv igen, eftersom de aldrig verkligen dött.* Jesus lovade Marta: ”*Var och en som lever och tror på mig ska aldrig någonsin dö*” (Joh 11:26). Och han försäkrade rövaren på korset: ”I dag ska du vara med mig i paradiset” (Luk 23:43). De som dör med Kristus börjar omedelbart regera med honom i himlen. Detta regerande inkluderar att döma de onda änglarna och de otroende. Paulus skrev till de troende i Korint: ”*Vet ni inte att de heliga ska döma världen? ... Vet ni inte att vi ska döma änglar?*” (1 Kor 6:2,3). Dömandet i vers 4 syftar varken på domedagen eller de troendes regerande i evigheten efter domedagen. Detta dömande börjar det ögonblick våra själar tas till himlen. Troende fortsätter att leva och regera med Kristus när deras själar lämnar sina kroppar.

De otroende kallar Johannes ”de andra döda” (20:5). De ”levde inte förrän de tusen åren hade gått” (v 5). De som dör utan Kristus är döda (skilda från Gud) både till kropp och själ fram till domedagen. För de troende börjar livet med Kristus och regerandet med honom när vi kommer till tro. Omvändelsen är en uppståndelse från andlig död. När vi kom till tro ”uppväckte Gud oss med Kristus och satte oss med honom i den himmelska världen”, skriver Paulus (Ef 2:6).

I slutet av vers 5 talar Johannes om ”den första uppståndelsen”. Eftersom Johannes bara såg de troendes själar i himlen, kan denna första uppståndelse *inte* betyda de troendes *kroppsliga* uppståndelse. Här avses de troendes uppståndelse från andlig död genom omvändelsen. Jesus talar om denna andliga uppståndelse med följande ord: ”Amen, amen, jag säger er: Den stund kommer, ja, den är nu inne, när de döda ska höra

Guds Sons röst, och *de som hör den ska få liv*" (Joh 5:25).

De som har uppstått till tro på Jesus är "saliga och heliga" (20:6). "Över dem har den andra döden inte någon makt." Den första döden är den andliga död som vi till följd av syndafallet föds till. Paulus skriver: "Ni var döda genom era överträdelser och synder" (Ef 2:1). Den första uppståndelsen är omvändelsen. Den andra döden är vad de otroende möter när de dör. Fysisk död utan tro slutar i evig död, evig skilsmässa från Gud. Den andra döden har ingen makt över de troende. De går från ett liv och ett regerande med Kristus i den här världen till ett liv och ett regerande med Kristus på troner i himlen.

All död innebär separation. 1) Andlig död eller otro skiljer själen från Gud även när kroppen lever på jorden. 2) Fysisk eller lekamlig död skiljer själen från kroppen. 3) Evig död är själens och kroppens eviga skilsmässa från Gud, den eviga förtappelsen, "eldsjön", "den andra döden" (20:14).

Den tusenårsperiod som började i 20:1 slutar i 20:7. I vers 3 berättade Johannes hur den nytestamentliga tiden skulle sluta. Draken skulle "släppas lös för en kort tid". Nu får vi detaljerna: "Satan ska släppas ut ur sitt fängelse och han ska gå ut för att bedra folken" (20:7,8). Detta är de sista förskräckliga dagarna för jorden. Paulus beskriver resultatet av Satans lössläppande i sitt andra brev till Timoteus:

Det ska du veta att i de sista dagarna ska det komma svåra tider. Människorna kommer att älska sig själva och vara penningkära, skrytsamma, stolta, hånfulla, olydiga mot sina föräldrar, otacksamma, gudlösa, kärlekslösa, oförsonliga, skvalleraktiga, obehärskade, råa, fiendliga mot det goda, falska, egensinniga och högmodiga. De ska älska njutning i stället för Gud (2 Tim 3:1-4).

Bedrägeri är Satans verktyg. "När han talar lögn", sa Jesus, "talar han av sitt eget, för han är en lögnare, ja, lögnens fader" (Joh 8:44). Han bedrog Eva och Adam i begynnelsen och han ska ljuga för folken vid tidens slut. Uttrycket "vid jordens fyra hörn" (20:8) betonar Satans universella inflytande. Johannes lånar "Gog och Magog" från Hesekiel för att beskriva alla härskare och folk som står emot Guds folk.

Johannes beskrivning av den sista tiden då Satans släppts lös passar in på den tid som vi nu lever i. Men för de troende som lever i tider av avfall och nöd ger han rik tröst. Han säger att Satans inflytande mot

slutet av den nytestamentliga tiden ska vara bara ”en kort tid” (20:3). Han beskriver Guds av fiender omringade folk som ”den älskade staden” (20:9). Och just när Satans styrkor tycks vinna sin slutliga seger, griper Gud in med sin slutliga befrielse (20:9). Eld är medlet för Guds vrede mot sina fiender. ”Djävulen som hade bedragit dem kastades i sjön av eld och svavel, där också vilddjuret och den falske profeten är” (20:10). Också denna hemska scen ger tröst åt alla troende. Johannes ser den slutliga undergången för Satan och kyrkans fiender som ett fullbordat faktum. Han skildrar det med verben i förfluten tid som om det redan hade skett.

Vi får också tröst från kontrasten mellan händelserna i slutet av kapitel 20 och beskrivningen av himlen och den eviga saligheten i kapitel 21:1-22:5. ”Jag såg en ny himmel och en nu jord. Ty den första himlen och den första jorden hade försvunnit” (21:1). ”Döden ska inte finnas mer och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga. Ty det som förr var är borta” (21:4).

Hjälp oss att sprida tidskriften *Biblicum!*

Välkommen att beställa gratis provexemplar
till vänner och bekanta!

Utblick över samtiden

Årets folkbildare och förvillare

Piteå-Tidningen berättar den 21/1 2006 om Föreningen Vetenskap och Folkbildning (VoF) som arbetar för vetenskaplig folkbildning och bekämpar synsätt som den anser vara ovetenskapliga. Föreningen utger tidskriften "Folkvett" och utser "Årets folkbildare och Årets förvillare".

Till Årets folkbildare 2005 har den utsett professor Nils Uddenberg. "Han får priset för sina kunniga och tänkvärda beskrivningar av människan och hennes historia med utgångspunkt från såväl humaniora som biologi, och inte minst det evolutionära perspektivet", skriver Piteå-Tidningen. "Till Årets förvillare 2005 utses Ella Bohlin, ordförande i Kristdemokratiska ungdomsförbundet (kdu), för hennes vilja att jämställa skapelsetro med vetenskap i svenska skolor", får vi också veta.

Enligt VoF bygger vetenskap på sådan kunskap *"som envar skulle kunna återfinna eller kontrollera"*. Därför måste man utesluta Gud som skapare av universum, eftersom Gud inte kan kontrolleras. Bara sådana krafter som kan kontrolleras kan vara orsak till världens skapelse. Men VoF förtiger att utgångspunkten att bara kontrollerbara krafter är orsak till skapelsen är en trosståndpunkt och inte en kunskap som bygger på kontrollerbara fakta. Ingen vet att Gud inte finns och att skapelsen har skapat sig själv utan någon gudomlig Skapare. Ändå anses det vara verkligt vetande och vetenskaplig folkbildning att utgå från en sådan tro, eller som Piteå-Tidningen uttrycker det, att beskriva människan och hennes historia "med utgångspunkt från ... det evolutionära perspektivet".

Trosutgångspunkten att Gud (Skaparen) inte finns har blivit så självklar för VoF och många vetenskapsmän i dag, att man glömmer att denna för många så självklara utgångspunkt inte bygger på kontrollerbara fakta. Men varför ska då denna trosutgångspunkt ha monopol i våra skolor? frågar sig bl.a. Ella Bohlin. Kan man inte också redovisa hur kreationister tolkar samma naturfenomen utifrån trosutgångspunkten att Skaparen finns? Är det inte intressant att studera vilka tolkningar av fakta de olika utgångspunkterna leder till?

Det räcker tydligen att ifrågasätta den ateistiska utgångspunktens monopol inom naturvetenskaperna för att av VoF utses till "förvillare". Det har Ella Bohlin fått erfara. 2001 utsågs Mats Molén till årets förvillare av samma skäl genom att visa hur evolutionismens förklaringar till en rad naturfenomen inte håller.

Vår sekulariserade tid är ingalunda fri från tro och troskrav. En trosartikel som inte får ifrågasättas är tydligen tron på utvecklingsläran (makroevolutionen). Däremot kan den bli upphöjd till "årets folkbildare" som är helt trogen "det evolutionära perspektivet" och ivrigt bekämpar biblisk skapelsetro. Tron på Gud Fader Allsmäktig, himmelens och jordens skapare har blivit liktydigt med förvillelse. Tron på att naturen har skapat sig själv har blivit den enda sanna tron.

Seth Erlandsson

"Så säger Herren - om kyrkans profetiska kallelse"

Bengt Birgersson är en av företrädarna för Missionsprovinsen. Han har skrivit ledaren i *Kyrka och Folk* 4/2006, som har överskriften "Så säger Herren - om kyrkans profetiska kallelse". Birgersson beskriver kyrkans situation i vår tid genom att peka på GT:s profeter Jeremia och Elia som Gud kallade att träda fram inför ett folk som förföljde och förlöjligade deras budskap. Birgersson nämner flera områden där detta sker idag: angrepp på skapelsetron, sexuell lösläppthet, respektlöshet för det ofödda livet, fusk inom ekonomi och arbetsliv m m.

Människan är utsatt för ständig påverkan av nedbrytande krafter med ett enda mål: att föra henne allt längre bort från den Gud som har skapat och återlöst henne. Där mitt i världen skulle det finnas människor som i sin profetiska kallelse vittnade om en levande Gud, skriver Birgersson. Och han fortsätter: *"Det profetiska vittnesbördet måste synas och höras. Men den "kyrka" som mitt i tidens politiska och ideologiska strömvirvlar tiger och samtycker, ger syndernas tillåtelse i stället för förlåtelse, inte försvarar Gud och hans ords vilja, är inte kyrka. Den kanske träder fram med vackra byggnader med torn som pekar mot himlen ... Den "kyrka" som inte ger ett tillförlitligt svar på frälsningsfrågan är en falsk kyrka och kommer att gå under likt Jerusalem på Jeremias tid"*. Det är mycket tydligt uttryckt och det kan knappast råda någon tveksamhet om vad som avses. Men

det är också viktigt hur varje enskild människa ställer sig i livets olika situationer och att hon tar sin kallelse som kristen på allvar. Då kan man inte bara ställa sig till en sådan ”kyrkas” förfogande. Man måste för sitt eget och medmänniskans livs skull fly.

Ord och handling måste följas åt. Det är så samtidigt ”läser” den kristna bekännelsen. Det hjälper inte att man med munnen ”försvarar sin Gud och hans ords vilja” t ex i frågan om det sjätte budet och det heliga äktenskapet om man har sin andliga gemenskap med dem som menar att äktenskapet lika väl kan var mellan två av samma kön. Det hjälper inte att peka mot himlen om man ger en felaktig anvisning om vägen dit. Det är sant att om man inte kan ge besked till människor i frågan om frälsningen betyder det att man har förlorat allt: undergången är redan ett faktum.

EFS firar i år sitt 150-årsjubileum

På en konferens för EFS-medarbetare i Lycksele fick journalisten och TV-profilen Göran Skytte en framträdande roll när han berättade om sin andliga erfarenhet, rapporterar *Budbäraren* 2/2006. Det förvånar inte att han fick stort inflytande på konferensen. Han berättade om sin andliga resa genom sina TV-program på nittiotalet, då han påverkades av sådana personer som Ma Oftedal, Lennart Koskinen, Thomas Ravelli och Ulf Ekman. På konferensen hände det underliga att Skytte riktade kritik mot den tröttande och intetsägande förkunnelsen inom kristenheten. Kyrkan ska göra det som hon är bäst på, ”berätta om Jesus”, sa han. Skytte kan t ex inte för egen del förstå varför kyrkorna ägnar sig åt vad han kallar ”däckbyttardagar”. Det framgår inte av artikeln i *Budbäraren* vad han avsåg, men det kanske är så illa att ”däckbyttarkyrkorna” inte vet vilken Jesus de ska berätta om och inte ens varför de ska berätta om honom.

EFS firar i år sitt 150-årsjubileum. 150 år är en lång tid och mycket hinner hända. Men Guds ord är detsamma som på Rosenius’ tid. Mycket har hunnit förändras. Somligt har förändrats till oigenkännlighet, däribland många kyrkor och samfund. När man har satt människan och hennes förnuft över Gud och hans ord finns det väl ingen anledning att berätta om Jesus längre. Berättelsen om honom innefattar ju något så obehagligt som talet om synd och straff för synden, det blodiga korset och ångestropen från den övergivne Frälsaren. Det är inte säkert att den

berättelsen passar in i alla sammanhang. Då är det enklare med ”däckbyten”. Berättelsen om Jesus är evangelium om frälsningen undan den eviga döden och den eviga domen för hjälplösa och förlorade människor. Hoppas Göran Skytte fick höra det på medarbetarkonferensen i Lycksele. Då har han något att berätta för Koskinen och Oftedal vid nästa möte. Och EFS har något att berätta i sin fortsatta verksamhet.

Alvar Svenson

John A. Braun

Upp till Jerusalem

Andakter för
passionstiden och påsken

Vandra med Frälsaren under passionstiden och påsken. Följ honom upp till Jerusalem när han utför sitt frälsningsverk för dig. Dessa 55 inspirerande andakter knyter ihop de fyra evangelierna och tar dig med på Jesu vandring när han går för att lida och slutligen vinner seger i Jerusalem.

Pris trådbunden 145:-, limbunden 95:-
i samarbete med Lutherska Bekännelsekyrkans litteraturkommitté

Biblicum, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370-18217. E-post: biblicum@bredband.net

Litteratur

SKAPELSETRO INTELLIGENT DESIGN

Två alternativ till utvecklingsläran

Vesa Annala

Arfus 2002, 190 sidor.

Vesa Annala, som enligt bokens baksida är en teolog med empiriska livsåskådningsfrågor som specialitet, har skrivit ett bidrag till den svenska kreationistiskt inriktade litteraturen. Boken behandlar vad Annala beskriver som två alternativ till evolutionsteorin, nämligen skapelsemodellen som är en empirisk modell baserad på Bibeln samt intelligent design som kort handlar om att det finns naturliga system som är komplexa till den grad att de kräver ett intelligent ursprung och sålunda ej kunnat bildas genom de mekanismer som evolutionsteorin utgår ifrån. Boken innehåller också åtskilligt med evolutionskritik och det är detta som dominerar i kvantitet.

Annala förklarar i inledningen att han har ett konkret ändamål med denna bok, nämligen att den ska vara användbar som komplement till befintlig litteratur i skolan. Enligt Annala så kännetecknas skolundervisningen av ett mycket ensidigt perspektiv på ursprungsfrågor då det enbart är ett materialistiskt evolutionsperspektiv som lärs ut, i alla fall i vetenskapliga sammanhang. Annala menar att läroplanen förespråkar en mångfald, pluralism och en grogrund för kritiskt tänkande som inte tillgodoses när ursprungsundervisningen är för ensidig. Den som sett hur en del biologiböcker behandlar ämnet kan känna sympati med Annala, för dessa är i regel inte bara ensidigt evolutionistiska utan dessutom explicit ateistiska på ett sätt som går långt utöver evolutionsteorin i sig. Annala ger också exempel på detta med citeringar.

En brist boken har är att dess språk inte är så bra. Grammatiken är ibland felaktig och stavfelen också något för många, exempelvis stavas en del namn fel såsom i källförteckningen där Annala kallat biologen Conway-Morris för Convey-Morris. Språket är dock begripligt, och överlag är Annala klar och tydlig med sina resonemang vilket mildrar detta problem. Det ger dock ett något amatörmässigt intryck. Layouten

och dispositionen är överlag bra, men även här kan några mindre välplacerade bilder bidra till ett något amatörmässigt intryck.

För den som är insatt i modern kreationistisk teoribildning och intelligent design så innehåller boken inte mycket nytt, utan det är de gamla vanliga bitarna som diskuteras. Annala för ett enkelt resonemang kring kunskaps- och vetenskapsfilosofi, och går sedan vidare till att diskutera åldersbestämningar i astronomi och geologi för att därefter diskutera hur det ser ut i den levande världen. Argumentationen består genomgående av kritik mot de modeller som Annala benämner evolutionistiska samt av försök att passa in data i skapelsemodellen. Även om jag är skeptisk till vissa resonemang och utsagor, exempelvis mot att Annala har en tendens att på ett tveksamt sätt sammanblanda Darwins evolutionsteori med neodarwinistisk teori, så tycker jag att den akademiska nivån är acceptabel med tanke på den nivå på läsare boken är riktad till. Fint är också att Annala uppmanar till kritisk läsning av alla böcker i ursprungsfrågor, även sin egen bok.

Annala går inte mycket in på kristen lära och när han gör det så är det i regel i överrensstämmelse med Skriften. Han är exempelvis försiktig med att exakt påstå när död och köttätande inträdde hos djuren vilket de flesta kreationister dogmatiskt brukar anse skedde vid syndafallet. I den mån boken går in på läran är den sålunda godkänd.

Kan vi då rekommendera denna bok av Annala? Ja, för vissa syften kan den passa bra. Den kan fungera som en introduktion för den som inte alls är insatt i dessa frågor. Den har god bredd och förklarar en del av grunderna klart och enkelt. Boken kan också vara lämplig som bredvidläsning vid bibelstudium i relaterade frågor. Den skulle också kunna passa bra till ungdomsverksamhet i en församling. En särskilt bra företeelse i boken ur den synvinkeln är att den tar upp något om den moderna vetenskapens ursprung och den positiva roll som kristen tro spelat där. I den vanliga skolan dominerar nämligen den felaktiga men populära föreställningen att vetenskapligt arbete och kristen tro alltid varit i konflikt, och Annalas bok kan utgöra en motvikt. För den läsare som redan är väl insatt i de ämnen boken tar upp så är den dock inte så intressant.

Christian Strandh

NÄR MÄNNISKAN BLEV ETT DJUR

Om evolutionsteorins konsekvenser för individ och samhälle

Mats Molén

XP Media 2005, 134 sidor.

Mats Molén är känd för sin tro på den bibliska skapelseberättelsen och en flitig debattör. Hans bok *Evolutionsslåset* recenserades i 3/2005 i denna tidskrift. I evolutionsteorin gäller som regel tanken att djuret blev människa. Men i *När människan blev ett djur* behandlar Molén frågan om vilka konsekvenser evolutionstankens stora genomslag får. Vad blev resultatet efter generationers fostran i evolutionistisk filosofi inom politik, ekonomi, teologi, lagstiftning etc? Evolutionstankens galjonsfigur Charles Darwin hade som en direkt följd av sin idé om ”den starkes överlevnad” en grovt rasistisk inställning. Med utgångspunkt i hans resonemang har sedan en rad efterföljare haft ett oerhört inflytande på sin omgivning. Frågan är intressant och borde studeras i långt högre grad än vad som är fallet. Evolutionstanken har med stor sannolikhet haft ett större inflytande på vår samtid än vi oftast tänker oss. Det gäller, som redan nämnts, på en rad områden, ja, snart sagt varje del av det moderna samhället.

Boken är indelad i korta kapitel med kärnfulla rubriker, vilket bidrar till att göra boken lättläst. Kapitlen innehåller intressanta frågor. Detta är helt klart en bok för gymnasieelever och ungdomar som möter resultatet av evolutionen i skola och samhälle. I slutet av boken finns en studieplan för boken och dessutom för ytterligare två böcker i ämnet evolution av samme författare, nämligen *Livets Uppkomst* och *Evolutionsslåset*.

Den ondska som finns i världen förklaras och försvaras oftast med vårt ursprung från djuren men Molén är noga med att poängtera att synden är något som har kommit in i världen utifrån. Darwin och hans efterföljare har på olika sätt försökt ”hjälpa” evolutionen att röja undan de problem som man har uppträckt i den långa utvecklingskedjan. Ett verkligt påtagligt problem för evolutionismen är frågan om ondska, skuld och synd. Kanske det kunde ha betonats ytterligare och givits lite större utrymme i boken. Synden är inte bara ett avsteg eller snedsteg från Guds väg utan ett uppror mot Gud som har konsekvenser för alla människor, alltifrån de första föräldrarna.

När människan inte vill böja sig för den Gud som framträder i sin skapelse och uppenbarar sig i sitt ord, tillber hon en annan gud, oftast Evolutionen. Men det är en grym och obarmhärtig gud, som planlöst låter massor av människoliv spillas för att sträcka sig mot något annat ovisst. Eleverna i den svenska skolan får lära sig att: ”*Livet är bara en bråkig parentes mellan två intigheter*” (s 101). Detta är evolutionens svar på ängsliga ungdomars frågor.

Det sagda motsäger inte på något sätt det faktum att det hela tiden sker förändringar, utveckling om man så vill, i skapelsen. Djur eller växter som lever isolerade eller på vissa platser under en längre tid kan ändra färg, form och beteende. Vi människor kan också vara väldigt olika till storlek, kroppsbyggnad, hudfärg etc., men vi har samma föräldrar, samma ursprung. Till skillnad från evolutionismen lär Bibeln varje människas lika värde. Molén betonar det mycket tydligt i boken. Å andra sidan finns inget bevis för den s.k. makroevolutionen, alltså att en komplicerad struktur, som inte funnits tidigare, bildas, såsom ryggrad, en ny sorts ögon hos vissa djur (s 16).

”Något måste göras” är rubriken på det avslutande kapitlet. Molén har mött mycket motstånd från sin omgivning på grund av sin omstridda inställning till evolutionsläran. Han efterlyser mer mod från de kristna och deras kyrkor, att de ska ta konsekvenserna av sin bekännelse till en levande Skapargud. Det är bra! Problemet är att det börjar vara lite sent; också inom konservativa kretsar har man hemfallit åt tillbedjan av evolutionen och den s.k. vetenskapen. Det är ju mycket ”finare” och ”begåvat” att tro på de senaste rönen från den vedertagna och subventionerade forskningen än på tusenåriga dokument, som talar som ögonvittnen till det unika skapelseögonblicket. Man riskerar att frysas ut från den stora gemenskapen om man opponerar sig, inte bara i grundskola, gymnasium och i forskarleden utan också vid prästmöten och predikantseminarier.

I kapitel 1 talas om ”Sveriges ärkebiskop” i stället för Svenska kyrkans ärkebiskop, ett fel som må ursäktas.

Temat i boken, evolutionsteorins konsekvenser, har behandlats i en artikelserie i denna tidskrift, nämligen i 4/1999, 1, 2, 4/2000 och 1/2001. Egil Edvardsen gör i den en omfattande analys av boken *The Long War Against God* av Henry Morris.

Alvar Svenson

Biblicums arkiv har många föredrag i mp3-format. Denna lista ger dig en översikt över föredrag i olika teologiska ämnen. Alla föredrag kan tankas hem gratis från Biblicums hemsida biblicum.se, eller beställas på CD-skivor från Biblicums expedition.

ÄMNE:

Adams skada
Anden och andarna
Anden och Andens fullhet (1971)
Anden och Andens gåvor
Anden och Ordet
Andeutdrivningens plats
i den kristna församlingen
Antikrist
Apokryferna 1
Apokryferna 2
Aposteln Paulus
Aposteln Petrus
Arken, templet och Kristi kropp
Att studera Guds Ord (1971)
Att tro och att veta
Behöver tron försvaras
Bergspredikan i bibelforskningen
Bibelkritiken och Jesu försoningsverk
Bibelkunskapens betydelse för tron
Bibeln och dess översättning
Bibeln och Jesus
Bibeln och människan idag
Bibels Kristus och Kristi bibel (1971)
Bibels röda tråd
Bibels stjärna och kärna
Bibels trovärdighet
Bibels verbalinspiration
Bibliska lärofrågor
Bibliska nyckelbegrepp 1
Bibliska nyckelbegrepp 2
Da Vinci-koden och Bibeln

TALARE:

Lars Engquist
Seth Erlandsson
David Hedegård
Seth Erlandsson
Seth Erlandsson
Ingemar Furberg
Ingemar Furberg
Seth Erlandsson
Seth Erlandsson
Ingemar Furberg
Lars Engquist
Ingemar Furberg
Lennart Andersson
Lars Engqvist
Lars Engqvist
Ingemar Furberg
Ingemar Furberg
Lars Engqvist
Seth Erlandsson
Seth Erlandsson
Seth Erlandsson
David Hedegård
Seth Erlandsson
Ingemar Furberg
Seth Erlandsson
Siegbert W. Becker
Siegbert W. Becker
Seth Erlandsson
Seth Erlandsson
Seth Erlandsson

Tanka hem gratis från biblicum.se

De 144 000 i Uppenbarelseboken	Seth Erlandsson
De lutherska bekännelseskrifterna och pietismen	Seth Erlandsson
Den Helige Ande och Hans gåvor	John Vogt
Den kristna friheten	Siegbert W. Becker
Den messianska tiden	Seth Erlandsson
Den som tror på mig	Seth Erlandsson
Den tredje orsaken (syndergism)	Seth Erlandsson
Den yttersta tiden	Seth Erlandsson
Det apostoliska vittnesbördet	David Hedegård
Det kristna livets vittnesbörd (Kol 4:5)	Gunnar Edwardsson
Det ondas makt	Gunnar Byström
Det er i ham vi lever, beveger oss og er til (norska)	Egil Edvardsen
Det är inte slut med Hans barmhärtighet	Egil Edvardsen
Dopet, nattvarden och avlösningen	Seth Erlandsson
Ekumenism	Ingemar Furberg
En kristen människas vittnesbörd inför världen	Ingemar Furberg
En sund bibelforskning (1980)	Siegbert W. Becker
Enligt Skrifterna	Ingemar Furberg
Ett i tron	Seth Erlandsson
Ett liv under korset	Seth Erlandsson
Evangelisation enligt Apostlagärningarna	Glenn Thompson
Evigt straff och evig salighet	Seth Erlandsson
Fariseism - gammal och ny	Ingemar Furberg
Forskningen och Jesus	Stefan Hedkvist
Fridsfursten - Tjänaren	Seth Erlandsson
Frälsning av nåd allena	Seth Erlandsson
Frälsningen i Gamla Testamentet	Seth Erlandsson
Frälsningen kommer från judarna	Seth Erlandsson
Får jag vara viss om min eviga salighet	Lars Engqvist
Förhärdelsen	Stefan Hedkvist
Förhärdelsen -	
Hur kan en människa födas på nytt?	Stefan Hedkvist
Församlingen och Ordet	Lars Engqvist
Försoningen och rättfärdiggörelsen	Seth Erlandsson
Förstår du vad du läser i Bibeln	Ingemar Furberg
Gamla Testamentets vittnesbörd om Messias	Seth Erlandsson

Se kategorien Multimedia på biblicum.se

Glimtar från Gamla Testamentet	Alvar Svenson
Guds allmenne nåde (norska)	Egil Edvardsen
Guds ord som Lag och Evangelium	Ingemar Furberg
Guds Ord är sant	Seth Erlandsson
Guds vrede och Guds kärlek (1971)	David Hedegård
Hjälp mig att dö salig! (Närradio)	Lars Engqvist
Hur har Bibeln kommit till	Seth Erlandsson
Hur Paulus tröstar församlingen i Tessalonika	Ingemar Furberg
Hur skall jag få en viss och stadig tro	Seth Erlandsson
Hur skall jag övervinna anfäktelser & tvivel	Gunnar Edwardsson
Icke slugt uttänkta fabler (1976)	Seth Erlandsson
Intervjuer med olika samfund (Närradio)	Stefan Sjöqvist
Israel igår och idag	Seth Erlandsson
Israel och Jesus Kristus	Seth Erlandsson
Israel och Paulus	Siegbert W. Becker
Israel och rättfärdiggörelsen	Siegbert W. Becker
Israels frälsning 1	Seth Erlandsson
Israels frälsning 2	Seth Erlandsson
Israels profeter	Seth Erlandsson
Jerusalem, David och templet	Seth Erlandsson
Jesaja och Israel	Seth Erlandsson
Jesus, korset och uppståndelsen	Seth Erlandsson
Jesus och de förlorade	Seth Erlandsson
Jesus och Gamla testamentet	Seth Erlandsson
Jesus och judarnas ledare	Seth Erlandsson
Jesus och undren	Seth Erlandsson
Jesus och uppståndelsen	Seth Erlandsson
Jesus som Gud	Seth Erlandsson
Kan vi använda nyöversättningen (-81)	Seth Erlandsson
Kan vi lita på Bibel 2000	Seth Erlandsson
Korset är nyckeln (Närradio)	Stefan Sjöqvist
Kristendomen och andra religioner	Seth Erlandsson
Kristi förtjänst	Lars Engqvist
Kristi nederstigande till helvetet	Siegbert W. Becker
Kristi utblottelse	Ingemar Furberg
Kristus i dagens kyrkor	Seth Erlandsson
Kristus och Skriften	Seth Erlandsson
Kyrkan i Gamla förbundets tid	Seth Erlandsson
Kyrkans nuvarande kris	Seth Erlandsson

Vad är kristendom-serien finns på biblicum.se

Kyrkans utmaningar i det nya millenniet	Glenn Thompson
Kunskap att återuppbygga kyrkan med Lag och Evangelium	Lars Engqvist
Lekmannaansvaret i kyrkan	John Vogt
Likheter och olikheter i evangelierna	Lars Engqvist
Liv och död enligt Jesus	Seth Erlandsson
Luk 15 & den objektiva rättfärdiggörelsen	Seth Erlandsson
Lutherdomen i Amerika (från 1977)	Ingemar Furberg
Läran och kärleken	Siegbert W Becker
Läran om Kristus	Seth Erlandsson
Läran om nåden	Seth Erlandsson
Löftena i Ordet	Seth Erlandsson
Messianska texter	Ingemar Furberg
Messias i judendom och kristendom	Seth Erlandsson
Messias och Guds rike	Seth Erlandsson
Messias som hörnsten och stötesten	Seth Erlandsson
Moseböckerna i den nya översättningen	Seth Erlandsson
Mottagen nåd är nåd att fördela	John Vogt
Mission enligt Bibeln	Siegbert W. Becker
Människan, synden & försoningen	Stefan Sjöqvist
Människosönens härlighet (1976)	Ingemar Furberg
Nattvardens instiftelseord	Ingemar Furberg
Några Jesajanska texter	Seth Erlandsson
Om GT	Stefan Gustavsson
Om GT - frågor och svar	Stefan Gustavsson
Om GT	Seth Erlandsson
Om GT - frågor och svar	Seth Erlandsson
Omvändelsen	Seth Erlandsson
Presskonferens för Svenska Folkbibeln	Siegbert W. Becker
Profeten Amos och hans tid	Seth Erlandsson
Profeten Jeremia	Seth Erlandsson
Profeterna i den nya översättningen	Seth Erlandsson
Profeternas domsord och löften	Seth Erlandsson
Profeternas språkbruk och bilder	Seth Erlandsson
Psaltaren och David	Seth Erlandsson
Reformationen	Per Jonsson
Religion och magi	Ingemar Furberg
Rättfärdiggörelsen	Seth Erlandsson
Rättfärdiggörelsen, omvändelsen och bönen	Seth Erlandsson

Föredrag över olika bibelböcker finns på biblicum.se

Sambandet mellan GT och NT	Seth Erlandsson
Sambandet mellan GT och NT	Ingemar Furberg
Sann och falsk kunskap om skapelsen	Ingemar Furberg
Sann och falsk kyrklig gemenskap	Seth Erlandsson
Sant och falskt om nåden	Seth Erlandsson
Se, Han kommer på skyarna (1971)	David Hedegård
Synergism, den tredje orsaken (till omvändelsen)	Seth Erlandsson
The Clarity of Scripture... (engelska)	Carl J Lawrenz
Tron och gärningarna, Jakobs brev	Ingemar Furberg
Trons fiender	Lars Engqvist
Trons grund	Ingemar Furberg
Uppståndelsen och domen	Seth Erlandsson
Utkorelsen	Siegbert W. Becker
Vad bekänner vi	Siegbert W. Becker
Vad menas med Anden och andlighet	Seth Erlandsson
Vad menas med Gud	Seth Erlandsson
Vad tror en kristen	Seth Erlandsson
Vad är en människa	Seth Erlandsson
Var finns Kristi kyrka (1985)	Seth Erlandsson
Vem får tro evangelium?	Seth Erlandsson
Vem gäller lagen?	Lars Engqvist
Vem skall kunna skilja oss från Kristi kärlek (Utkorelsen)	Stefan Hedkvist
Vem är Jesus?	Seth Erlandsson
Vi tror, lär och bekänner	Per Jonsson
Vilja, omvändelse och utkorelse	Ingemar Furberg
Vilken roll spelar Jungfru Maria	Seth Erlandsson
Är det samma lag i GT och NT?	Seth Erlandsson
Är det samma tro i GT och NT?	Seth Erlandsson
Är en kristen alltid lycklig?	Stefan Sjöqvist
Är sanningen subjektiv?	Stefan Sjöqvist

Finns också som ljudfiler på biblicum.se:

- Vad är kristendom? 46 föreläsningar om kristendom
- Olika bibelböcker: Bibelns kanon, Predikarens bok, GTs profeter, Jesajas bok, Klagovisorna, Daniels bok, Romarbrevet, 1:a Korintierbrevet, Galaterbrevet, Uppenbarelseboken, Exempel på Uppenbarelsebokens tolkning
- Utvalda teologikurser från Biblicums patorsutbildning

Utvalda teologikurser finns på biblicum.se

Vädjan om hjälp

■ Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Postgiro Sverige 15 23 35-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Sampa Bank Finland 800017-70843747

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlagade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvarsvenson@yahoo.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no